

N:o 28.

*Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag med vissa bestämmelser angående bankbolag med sedelutgifningsrätt, lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken, lag angående bankbolags och sparbanks konkurs samt lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830; gifven Stockholms slott den 6 Mars 1886.*

Under åberopande af bifogade i Statsrådet och Högsta Domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed jemlikt 87 § Regeringsformen i nåder föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1:o) lag med vissa bestämmelser angående bankbolag med sedelutgifningsrätt,

2:o) lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken,

3:o) lag angående bankbolags och sparbanks konkurs, samt

4:o) lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

*Nils von Steyern.*

## **F ö r s l a g**

till

**Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag med sedelutgifningsrätt.**

Häriigenom förordnas som följer:

### **1 §.**

Vilja enskilde ingå bolag i ändamål att drifva bankrörelse med rätt att utgifva egna banksedlar, söke dertill Konungens lof och begäre Hans stadfästelse af bolagets ordning.

Bolagsmännen i sådant bolag kallas hufvudlottegarer; egande de med sig förena kommanditlottegarer.

### **2 §.**

Hvarje hufvudlottegarer skall utöfver den andel af bolagets grundfond, som å honom belöper, gemensamt med öfrige hufvudlottegarer ansvara för bolagets samtliga förbindelser med lika belopp, som hans andel i grundfonden, och dessutom särskildt för de af bolaget utgifna sedlar med lika stort belopp som hans sagda andel. Brister någon hufvudlottegarer i gäldande af sitt ansvarsbelopp, falle bristen öfrige hufvudlottegarer till last, så långt deras ansvarighet sig sträcker.

Den ansvarighet utöfver andel i grundfonden, som åligger hufvudlottegarerne, må ej mot dem göras gällande i annan ordning, än i lagen angående bankbolags och sparbanks konkurs finnes föreskrifven.

### **3 §.**

Kommanditlottegarer vare icke för bolagets förbindelser ansvarig med mera, än han i bolaget insatt eller åtagit sig att insätta.

## 4 §.

Bankbolag, som eger rätt att utgifva egna banksedlar, skall i de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under Rådstufvurätten i den stad, der bolagets hufvudkontor är beläget, eller, der staden lyder under landsrätt, under Rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande i länet har sitt säte.

## 5 §.

När bankbolag med sedelutgifningsrätt upplöses utan konkurs, vill, uppå anmälan härom, Konungen genom allmän kungörelse förelägga en hvar, som innehar af bolaget utgifven sedel, att inom två år från kungörelsens dag, vid förlust af all betalningsrätt, förete sedeln till infriande i banken; skolande kungörelsen minst fyra gånger under hvarterdera året uppläsas i rikets kyrkor och införas i allmänna tidningarne.

---

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1887; dock att för bankbolag, hvars rätt att utgifva egna banksedlar grundas på tillåtelse, meddelad före nämnda dag, fortfarande skall gälla hvad hittills varit stadgadt.

---

**F ö r s l a g**

till

**Lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken.**

Härigenom förordnas att 17 kap. 3 § Handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

## 3 §.

Hafver någon lös pant i händer, njute han derutur betalning framför alla andra. Samma rätt hafve de, hvilka innehafva af bankbolag utgifna banksedlar, i de bolagets tillgångar, som äro satta i allmänt förvar såsom pant för sedlarne.

Handtverkare hafve ock enahanda rätt för arfvode å det gods, som hos honom qvar är.

---

**Förslag**

till

**Lag angående bankbolags och sparbanks konkurs.**

I bankbolags eller sparbanks konkurs skola, jemte hvad konkurslagen innehåller, som icke strider mot denna lag, tillämpas följande stadganden:

**Allmänna bestämmelser.**

## 1 §.

Har bankbolag med rätt att utgifva egna banksedlar eller aktiebolag, som drifvit bankrörelse, råkat i konkurstillstånd, varde det af Rätten eller domaren ofördröjligen anmaldt för chefen för Finansdepartementet; och förordne departementschefen ett allmänt ombud att såsom god man och syssloman i konkursboets förvaltning deltaga med de gode män och sysslomän, som utses på sätt i konkurslagen stadgas.

Afträdes sparbanks egendom till konkurs, varde anmälan derom af Rätten eller domaren ofördröjligen gjord hos Konungens Befallnings-

hafvande, som förordnar ett allmänt ombud att deltaga i förvaltningen af konkursboet, på sätt här ofvan sägs.

På den, hvilken förordnat sådant allmänt ombud, ankomme att, när det pröfvas skäligt, entlediga ombudet och i dess ställe annan förordna. Deröfver må klagan ej föras.

## 2 §.

Det allmänna ombud, som sålunda blifvit förordnad, ege, lika med Rättens ombudsman, att sammankalla borgenärerne att höras öfver ämnen, som röra boet och dess förvaltning, samt att hos Rätten anmäla, om annan god man eller syssloman i konkursen visar motvilja eller försummelse vid fullgörande af sitt uppdrag.

Utan hinder af beslut, som kan vara fattadt om delning af förvaltningen af boet, ege allmänna ombudet deltaga i förvaltningen i alla dess delar.

## 3 §.

Arfvode för konkursboets förvaltning bestämmes af borgenärerne särskildt för Rättens ombudsman och särskildt för gode männen och sysslomännen. Af arfvodet för gode männen och sysslomännen tage allmänna ombudet en tredjedel.

## 4 §.

Under anslagstiden upprätte gode männen förteckning öfver de borgenärer, hvilka enligt bankens räkenskaper hafva fordran hos banken på grund af insättning å depositions-, upp- och afskrifnings- eller annan räkning, eller ock enligt sparbanksbok; skolande denna förteckning för hvarje borgenär upptaga beloppet af hans fordran, så ock, der ränta å fordringen är utfäst, den dag, från hvilken räntan är ogulden, jemte räntefoten.

Förteckningen skall i hufvudskrift af gode männen ingifvas till den, som, enligt hvad i konkurslagen stadgas, har att emottaga bevakningshandlingar i konkursen; och skall förteckningen i afskrift, som af honom blifvit bestyrkt, under de trettio sista dagarne före inställelsedagen hållas tillgänglig hos Rättens ombudsman samt vid hvart och ett af bankens kontor för en hvar, som vill deraf taga del.

## 5 §.

Förteckningen varde å inställelsedagen af ordföranden uppläst;

och skall fordran, som blifvit å förteckningen upptagen, anses vara i konkursen bevakad, såsom hade borgenären själf å inställelsedagen uppgifvit fordringen.

### **Särskilda bestämmelser angående sedelutgifvande bankbolags konkurs.**

#### **6 §.**

Har bankbolag med rätt att utgifva egna banksedlar råkat i konkurstillstånd, vill Konungen genom allmän kungörelse förelägga en hvar, som innehar af bolaget utgifven sedel, att inom två år från kungörelsens dag, vid förlust af all betalningsrätt, uppvisa sedeln inför det af chefen för Finansdepartementet förordnade allmänna ombud, som låter bokföra sedeln och kostnadsfritt förse den med påskrift om uppvisandet. Nämnda kungörelse bör minst fyra gånger under hvarterda året uppläsas i rikets kyrkor och införas i allmänna tidningarne.

Vill den, som sålunda uppvisar sedel, densamma aflemna, ege dertill rätt och erhålle bevis deröfver af allmänna ombudet. Sådant bevis medför för den, till hvilken beviset blifvit utfärdadt, samma betalningsrätt, som sedel, hvilken enligt beviset blifvit aflemnad.

#### **7 §.**

För fordran, som grundas å banksedel, vare bevakning enligt konkurslagen i bolagets konkurs icke erforderlig. Ej heller vare innehafvare af sådan fordran pliktig att densamma med borgenärsed fästa.

Innehafvare af fordran på grund af banksedel ege rätt till talan i konkursen, sedan han iakttagit hvad enligt 6 § honom åligger.

#### **8 §.**

Gode männen skola, så fort ske kan, låta försälja de bankbolagets tillgångar, hvilka äro satta såsom pant för de af bolaget utgifna sedlar, antingen å offentlig auktion eller under hand efter som de pröfva för konkursboet fördelaktigast.

#### **9 §.**

Visar sig under konkursen, att den för sedlarne satta pant icke förslår till infriande af det enligt bolagets räkenskaper utelöpande sedel-

beloppet tillika med det ytterligare belopp af sedlar, hvilket, utan att finnas i bolagets räkenskaper upptaget, kan vara anmaldt, skall, till betäckande af bristen, den särskilda ansvarighet för bolagets sedlar, som åligger hufvudlottegarne, mot dem göras gällande på sätt nedan stadgas.

## 10 §.

Det belopp, som erfordras till betäckande af den brist, hvarom i 9 § sägs, skall af gode männen eller sysslomännen genast å hufvudlottegarne, så långt desse äro för bristen ansvarige, uttaxeras i förhållande till det antal lotter, en hvar af dem enligt bolagets registerbok innehar.

Kungörelse om uttaxeringen, upptagande det belopp, som för hvarje lott skall inbetalas, äfvensom dagen, då inbetalningen senast skall verkställas, varde genast i allmänna tidningarne tre gånger införd, första gången minst trettio dagar före nämnda dag; och låte gode männen eller sysslomännen dessutom om uttaxeringen ofördröjligen underrätta hufvudlottegarne genom särskilda bref, som afsändas med posten.

## 11 §.

Å den i kungörelsen om uttaxering utsatta förfallodag skall uttaxerad belopp vara inbetaldt eller därför vara stäld pant eller borgen, som af gode männen eller sysslomännen godkännes.

Brister hufvudlottegarne i fullgörande häraf, vare han underkastad utmätning utan dom eller utslag, då gode männen eller sysslomännen med företeende af Rättens ombudsmans bevis om det uttaxerade belopp, för hvilket hufvudlottegarne häftar, hos utmättningsman påkalla utmätning; vare ock skyldig att på yrkande af gode männen eller sysslomännen afträda sin egendom till konkurs; åliggande det gode männen eller sysslomännen att ofördröjligen mot hufvudlottegarne vidtagna erforderliga åtgärder för tillämpning af den påföljd, som i hvarje fall må anses lämplig.

## 12 §.

Ställes pant eller borgen för uttaxerad belopp, skall detsamma inbetalas inom sex månader efter den i kungörelsen om uttaxering utsatta förfallodag. Sker det ej, låte sysslomännen, till gäldande af hvad

hufvudlottegaren bör betala, ofördröjligen försälja panten å offentlig auktion eller utsöka beloppet hos löftesmannen.

### 13 §.

Å uttaxeradt belopp, som å den i kungörelsen om uttaxering utsatta förfallodag ej är inbetaldt, skall hufvudlottegare gälda ränta efter sex för hundra om året från nämnda dag till dess betalning sker.

### 14 §.

Har uttaxeradt belopp ej influtit och säkerhet därför icke heller blifvit stäld, eller har stäld säkerhet icke förslagit till gäldande af belopp, hvarför den lemnats, och uppkommer förty brist i hvad för de ifrågavarande borgenärernes förnöjande erfordras, skola gode männen eller sysslomännen, intill dess bristen blifvit betäckt eller det belopp, hvarför hufvudlottegarne i ifrågavarande afseende äro ansvarige, blifvit till fullo uttaxeradt, hos de hufvudlottegare, hvilka icke afträdt sina tillgångar till konkurs, verkställa uttaxering i förhållande till deras lotter i bolaget; skolande i fråga om sådan fortsatt uttaxering i öfrigt gälla hvad i 10—13 §§ finnes stadgadt.

### 15 §.

När bankbolag med rätt att utgifva egna banksedlar råkat i konkurstillstånd, skola bolagets samtliga tillgångar med undantag af den för sedlarne satta pant, så fort ske kan, värderas af en nämnd, bestående af det af chefen för Finansdepartementet förordnade allmänna ombud såsom ordförande samt två ledamöter, utsedde den ene af borgenärerne och den andre af hufvudlottegarne. Tillgångarne skola dervid upptagas till det värde, de efter noggrann pröfning anses ega.

Hvad de fleste i nämnden säga gälle såsom nämndens beslut.

### 16 §.

Borgenärerne välje ledamot i nämnden i den ordning, som i 60 § konkurslagen är föreskrifven för val af gode män eller sysslomän.

För val af den ledamot i nämnden, som skall utses af hufvudlottegarne, kalle Rättens ombudsman dem att inför honom sammanträda; och skall valet ske enligt de bestämmelser i fråga om rösträtt, som i den för bolaget fastställda bolagsordning äro gifna för val af



styrelse. Om tid och ort för sådant sammanträde utfärde Rättens ombudsman kungörelse, som i allmänna tidningarne införes tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet.

Underlåta borgenärerne eller hufvudlottegarne att utse ledamot i nämnden, varde ledamot i stället förordnad af den Rätt, der bolagets konkurs är anhängig. Försummar utsedd ledamot att på ordförandens kallelse tillstädeskomma vid nämndens sammanträde, ege ordföranden tillkalla annan person att i den försumliges frånvaro deltaga i värderingen.

### 17 §.

Visar sig vid den värdering, hvarom i 15 § sägs, eller sedermera under konkursens fortgång, att de bolagets tillgångar, hvilka på grund af nämnda § blifvit värderade, icke förslå till betäckande af all bolagets kända, icke på banksedel grundade gäld, eller kan, der den för bolagets sedlar satta pant befunnits otillräcklig att tillsammans med hufvudlottiegarne särskilda ansvarighet för sedlarne bereda erforderliga medel till infriande af de utelöpande sedlarne, hvad i sådant afseende brister icke betäckas genom sedelinnehafvarne tillkommande utdelning af bolagets öfriga tillgångar, skall den allmänna ansvarighet för bolagets förbindelser, hvilken åligger hufvudlottegarne, mot dem göras gällande och det belopp, som erfordras till fyllande af bristen i bolagets tillgångar, uttaxeras å hufvudlottegarne så långt de äro för bristen ansvarige; skollande dervid förfaras på enahanda sätt som i 10—14 §§ finnes stadgadt; dock att, der pant eller borgen ställes för uttaxerad belopp, borgenärerne ega att utöfver den i 12 § bestämda tid bevilja ytterligare anstånd af högst sex månader med inbetalande af beloppet.

### 18 §.

Afträdas hufvudlottiegares tillgångar till hans borgenärers förnöjande, må återvinningstalan, hvarom i 3 kap. konkurslagen stadgas, i hufvudlottiegarens konkurs anställas jemväl af gode männen eller sysslomännen i bolagets konkurs; och skall, der sådan talan af dem föres och hufvudlottiegarens konkurs börjats inom sex månader efter det offentlig stämning å bolagets borgenärer utfärdades, tid, som i 36 § nämnda lag sägs, räknas från den dag, bolagets konkurs börjades.

### 19 §.

Gode männen eller sysslomännen i bolagets konkurs vare pligtiga att, der hufvudlottiegare blifvit försatt i konkurs, deri så väl för

bolagets konkursbo som å öfrige hufvudlottegares vägnar bevaka hvad förstnämnde hufvudlottegarare på grund af sin delaktighet i bolaget är skyldig tillskjuta, samt, intilldess bolagets konkurs blifvit afslutad, uppbära derå belöpande utdelning.

## 20 §.

Utan hinder deraf att den i 6 § stadgade anmälningstid ej förflutit, må utdelning i bolagets konkurs ega rum. I den mån medel influtit för den för sedlarne satta pant eller efter uttaxering, som grundas på hufvudlottegarernes särskilda ansvarighet för sedlarne, må utdelning af sagda medel till sedelinnehafvare ega rum; och skall utdelningen beräknas å hela det enligt bolagets räkenskaper utelöpande belopp af sedlar tillika med det ytterligare belopp deraf, hvilket, utan att finnas i bolagets räkenskaper upptaget, kan vara anmältdt; egande borgenär, som iakttagit hvad enligt 6 § honom åligger, att för fordran, som nu är nämnd, uppbära derå belöpande utdelning; dock att sedel, som genom utdelningen ej varder till fullo infriad, skall, innan utdelningen må lyftas, vara aflemnad mot bevis, som i nämnda § sägs.

## 21 §.

Ej må bolagets konkurs afslutas, förr än den i 6 § stadgade anmälningstid förflutit.

---

Denna lag skall icke blifva gällande i mål, som göres anhängigt före den 1 Januari 1887.

Varder sedelutgifvande bankbolag, hvars rätt att utgifva egna sedlar grundas på tillåtelse, meddelad före nämnda dag, försatt i konkurs, gälle i afseende derå hvad i äldre lag finnes föreskrifvet.

---

## Förslag

till

### Lag angående tillägg till och ändring i Lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Härigenom förordnas, att nedannämnda §§ i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830 skola erhålla följande lydelse:

#### § 5.

*Mom. 1.* Banken ege att utgifva sedlar till det belopp, som motsvaras af följande tillgångar:

- a) metallisk kassa, så beräknad som i § 6 sägs;
- b) på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfara försäkradt guldmynt eller omyntadt guld, och
- c) hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning innestående medel.

*Mom. 2.* Utöfver det enligt mom. 1 medgifna belopp vare banken berättigad till en sedelutgifning af högst fyratiofem millioner kronor under vilkor att de på grund häraf utgifna sedlar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

- a) vaxlar, betalbara inom eller utom riket;
- b) statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utlandets börser noteras, samt
- c) lätt säljbara utländska statspapper.

#### § 6.

Såsom bankens metalliska kassa skall beräknas allt inom landet befintligt, banken tillhörigt, svenskt och utländskt guldmynt, omyntadt guld samt i Sverige, Norge eller Danmark i öfverensstämmelse med konventionen den 27 Maj 1873 prägladt silfvermynt.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än femton millioner kronor. Derutöfver skall, då de på grund af § 5 mom. 2 utgifna sedlar öfverstiga trettiofem millioner kronor, banken hålla i metallisk kassa minst trettio procent af det belopp, hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfverskjuta sistnämnda summa.

Den del af metalliska kassan, som utgöres af guld, må ej bibehållas vid mindre belopp, än som svarar mot fyra femtedelar af den metalliska kassan i dess helhet.

### § 7.

Guld i plants, som för bankens räkning aflemnas till myntverket, skall af banken inlösas med guldets värde i svenskt mynt, eller två tusen fyra hundra åttio kronor för ett kilogram fint guld, med afdrag af en fjerdedels procent i myntningskostnad så ock, der smidbargöring och skedning ifrågakomma, af därför stadgade afgifter; dock må fullmäktige, när de så skäligen finna, befria säljaren från myntningskostnaden eller någon del deraf.

### § 8.

Uppgifter rörande bankens ställning skola offentliggöras på sätt och i den ordning, reglementet för banken närmare bestämmer.

### § 9.

Alla stadgar och reglementen angående bankens rörelse och förvaltning skola upprättas i noggrann öfverensstämmelse med de i denna lag fastställda grunder.

### § 10.

I fråga om enskildes rätt att ingå bolag för drifvande af bankrörelse gälle hvad derom särskildt är stadgadt eller framdeles af Konung och Riksdag stadgadt varder.

---

Denna lag må, såsom allmän civillag, ej annorlunda ändras, än på sätt i Regeringsformens 87 § 1 mom. stadgadt är, och ege i afseende på verkställigheten samma kraft och verkan som öfriga gällande lagar.

---

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet  
inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms  
Slott Tisdagen den 2 Februari 1886,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern THEMPTANDER,  
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve  
EHRENSVÄRD,  
Statsråden: LOVÉN,  
VON STEYERN,  
Friherre VON OTTER,  
HAMMARSKJÖLD,  
RICHERT,  
RYDING,  
VON KRUSENSTJERNA,  
Friherre TAMM.

Sedan, med anledning af bankkomiténs förslag till förändrad organisation af bankanstalterna, i Finansdepartementet utarbetats förslag dels till förordning angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar och till förordning angående bankaktiebolag, dels, efter gemensam beredning med chefen för Justitiedepartementet, till sådana med de förenämnda sammanhängande författningar, hvilka innefattade ämnen af civillags natur, nemligen:

- 1:o lag med vissa bestämmelser angående bankbolag;
- 2:o lag angående förändrad lydelse af 17 Kap. 3 § Handelsbaken;
- 3:o lag rörande förändrad lydelse af 14 § i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848;

4:o lag angående bankbolags och sparbanks konkurs; samt

5:o lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830; så och efter det sistberörda fem lagförslag, på sätt protokollet öfver finansärenden för denna dag utvisar, blifvit till Justitiedepartementet öfverlemnade, hemställde Departementschefen Statsrådet von Steyern att Högsta Domstolens yttrande öfver samma lagförslag måtte jemlikt 87 § Regeringsformen genom nôte ur protokollet infordras.

Hvad Departementschefen sålunda hemställt behagade, på tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter, Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla.

Ex protocollo  
*C. P. Hagbergh.*

## Förslag

till

**Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag.**

Häri genom förordnas som följer:

### 1 §.

Bolag, som drifver bankrörelse med rätt att utgifva egna bank-sedlar, må bestå antingen ensamt af solidariske bolagsmän eller af sådane bolagsmän och kommanditlottegare. Solidarisk bolagsman skall utöfver den andel af bolagets grundfond, som å honom belöper, ansvara för bolagets samtliga förbindelser med lika belopp som hans andel i grundfonden och derutöfver med lika stort belopp särskildt för de af bolaget utgifna sedlar. Kommanditlottegare är icke för bolagets förbindelser ansvarig med mera, än han i bolaget insatt eller åtagit sig att insätta.

Den ansvarighet utöfver andel i grundfonden, som åligger de solidariske bolagsmännen, må ej mot dem göras gällande i annan ordning, än i lagen angående bankbolags och sparbanks konkurs finnes föreskrifven.

## 2 §.

Bankbolag, som eger rätt att utgifva egna banksedlar, skall i de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under Rådstufvurätten i den stad, der bolagets hufvudkontor är beläget, eller, der staden lyder under landsrätt, under Rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande i länet har sitt säte.

Fråga om afträdande af bolagets egendom till konkurs eller om årsstämming å dess borgenärer skall, oberoende af bolagsmännens hemvist, tillkomma den Rätt, hvarunder bolaget lyder.

## 3 §.

När bankbolag, som eger rätt att utgifva egna banksedlar, upplöses utan konkurs, vill, uppå anmälan härom, Konungen genom allmän kungörelse förelägga en hvar, som innehar af bolaget utgifven sedel, att, vid förlust af all betalningsrätt, inom två år från kungörelsens datum förete sedeln till infriande i banken; skolande kungörelsen minst fyra gånger under hvarterdera året uppläsas i rikets kyrkor och införas i allmänna tidningarne.

Der aktiebolag, som drifver bankrörelse och eger rätt att utgifva tryckta eller graverade löpande förbindelser, upplöses utan konkurs, gälle i fråga om sådan af bolaget utgifven förbindelse hvad här ofvan stadgats angående banksedel.

---

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1887; skolande efter 1886 års slut förordningen angående vissa lagbestämmelser med afseende å enskilda banker den 6 Oktober 1848 endast gälla om enskild bank, hvars rätt att utgifva egna banksedlar grundas på tillåtelse, meddelad före förstnämnda dag.

---

## Förslag

till

**Lag angående förändrad lydelse af 17 Kap. 3 § Handelsbalken.**

Härigenom förordnas att 17 Kap. 3 § Handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

3 §.

Hafver någon lös pant i händer, njute han derutur betalning framför alla andra. Samma rätt hafve de, hvilka innehafva af bankbolag utgifna banksedlar, i de bolagets tillgångar, som äro satta i allmänt förvar såsom pant för sedlarne.

Handtverkare hafve ock enahanda rätt för arfvode å det gods, som hos honom qvar är.

## Förslag

till

**Lag rörande förändrad lydelse af 14 § i Förordningen angående aktiebolag  
den 6 Oktober 1848.**

Härigenom stadgas att 14 § i Förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848 skall erhålla följande förändrade lydelse:

14 §.

Om bankbolag med rätt att utgifva egna banksedlar stadgas särskildt.



## Förslag

till

### Lag angående bankbolags och sparbanks konkurs.

I bankbolags eller sparbanks konkurs skola, jemte hvad konkurslagen innehåller, som icke strider mot denna lag, tillämpas följande stadganden.

#### Allmänna bestämmelser.

##### 1 §.

Har bankbolag med rätt att utgifva egna banksedlar eller aktiebolag, som drifvit bankrörelse, afträdt sin egendom till konkurs, varde det chefen för Finansdepartementet af Rätten eller domaren ofördröjligen kungjordt; och förordne departementschefen ett allmänt ombud att såsom god man och syssloman i konkursboets förvaltning deltaga med de gode män och sysslomän, som utses på sätt i konkurslagen stadgas.

Afträder sparbank sin egendom till konkurs, varde anmälan derom af Rätten eller domaren ofördröjligen gjord hos Konungens Befallningshafvande, som förordnar ett allmänt ombud att i förvaltningen af konkursboet deltaga, på sätt här ofvan sägs.

På den, hvilken förordnat sådant allmänt ombud, ankomme att, när så skäligt pröfvas, ombudet entlediga och i dess ställe annan förordna. Deröfver må klagan ej föras.

##### 2 §.

Det allmänna ombud, som sålunda blifvit förordnad, ege, lika med Rättens ombudsman, att sammankalla borgenärerne att höras öfver ämnen, som röra boet och dess förvaltning, samt att hos Rätten anmäla, om annan god man eller syssloman i konkursen visar motvilja eller försummelse vid fullgörande af sitt uppdrag. Ej må gode männen eller sysslomännen sig emellan dela förvaltningen af boet.

## 3 §.

Arfvode för konkursboets förvaltning bestämme borgenärerne särskildt för Rättens ombudsman och särskildt för gode männen och sysslomännen. Af arfvodet för gode männen och sysslomännen tage allmänna ombudet en tredjedel.

## 4 §.

Under anslagstiden upprätte gode männen förteckning öfver de borgenärer, hvilka enligt bankens räkenskaper hafva fordran hos banken på grund af insättning å depositions-, upp- och afskrifnings- eller annan räkning, eller ock enligt sparbanksbok; skolande denna förteckning för hvarje borgenär upptaga beloppet af hans fordran, så ock, der ränta å fordringen är utfäst, den dag, från hvilken räntan är ogulden, jemte räntefoten.

Förteckningen skall i hufvudskrift af gode männen ingifvas till den, som, enligt hvad i konkurslagen stadgas, har att bevakningshandlingar i konkursen mottaga; och skall förteckningen i afskrift, som af honom blifvit bestyrkt, under de trettio sista dagarne före inställelsedagen hållas tillgänglig hos Rättens ombudsman samt vid hvart och ett af bankens kontor för en hvar, som vill deraf taga del.

## 5 §.

Förteckningen varde å inställelsedagen af ordföranden uppläst; och skall fordran, som blifvit å förteckningen upptagen, anses vara i konkursen bevakad så, som hade borgenären sjelf å inställelsedagen uppgifvit fordringen.

## 6 §.

Uppskof med försäljning af konkursboets egendom, hvarom borgenärerne enligt 52 § konkurslagen besluta, må af dem bestämmas till högst ett år utöfver den i nämnda § stadgade tid.

**Särskilda bestämmelser angående sedelutgifvande bankbolags konkurs.**

## 7 §.

Har bankbolag med rätt att utgifva egna banksedlar afträdt sin egendom till konkurs, vill, uppå anmälan härom, Konungen genom

allmän kungörelse förelägga en hvar, som innehar af bolaget utgifven sedel, att vid förlust af all betalningsrätt inom två år från kungörelsens datum uppvisa sedeln inför det af chefen för Finansdepartementet förordnade allmänna ombud, som låter bokföra densamma och förse den med kostnadsfri påskrift om uppvisandet. Nämda kungörelse bör minst fyra gånger under hvartdera året uppläsas i rikets kyrkor och införas i allmänna tidningarne.

Vill den, som sedel sålunda uppvisar, densamma aflemna, ege dertill rätt och erhålle bevis deröfver af allmänna ombudet. Sådant bevis medför för den, till hvilken beviset blifvit utfärdadt, samma betalningsrätt, som sedel, hvilken enligt beviset blifvit aflemnad.

För fordran, som grundas å banksedel, vare bevakning enligt konkurslagen i bolagets konkurs icke erforderlig.

## 8 §.

Gode männen skola, så fort ske kan, låta försälja de bankbolagets tillgångar, hvilka äro satta såsom pant för de af bolaget utgifna sedlar, antingen å offentlig auktion eller under hand efter som de pröfva för konkursboet fördelaktigast.

## 9 §.

Visar sig under konkursen, att den för sedlarne satta pant icke förslår till infriande af det enligt bolagets räkenskaper utelöpande sedelbeloppet tillika med det ytterligare belopp af sedlar, hvilket, utan att finnas i bolagets räkenskaper upptaget, kan vara anmaldt, skall, till betäckande af bristen, den särskilda ansvarighet för bolagets sedlar, som åligger de solidariske bolagsmännen, mot dem göras gällande på sätt nedan stadgas.

## 10 §.

Det belopp, som erfordras till betäckande af den brist, hvarom i 9 § sägs, skola gode männen eller sysslomännen genast uttaxera å de solidariske bolagsmännen så långt desse äro för bristen ansvarige i förhållande till det antal lotter, en hvar af dem enligt bolagets registerbok innehar.

Kungörelse om uttaxeringen, upptagande det belopp, som för hvarje lott skall inbetalas, varde genast i allmänna tidningarne tre gånger införd; och låte gode männen eller sysslomännen dessutom

om uttaxeringen ofördröjligen underrätta de solidariske bolagsmännen genom särskilda bref, som med posten afsändas.

### 11 §.

Inom trettio dagar efter det kungörelsen om uttaxering blifvit första gången i allmänna tidningarne införd skall uttaxerad belopp vara inbetaldt eller därför vara stäld pant eller borgen, som af gode männen eller sysslomännen godkännes.

Brister bolagsman i fullgörande häraf, vare han underkastad utmätning utan dom eller utslag, då gode männen eller sysslomännen med företeende af Rättens ombudsmans bevis om det uttaxerade belopp, för hvilket bolagsmannen häftar, om utmätning lita utmättningsman till; vare ock skyldig att på yrkande af gode männen eller sysslomännen afträda sin egendom till konkurs; åliggande det gode männen eller sysslomännen att ofördröjligen mot bolagsmannen vidtaga erforderliga åtgärder för tillämpning af här stadgad påföljd.

### 12 §.

Ställes pant eller borgen för uttaxerad belopp, skall detsamma inbetalas inom sex månader efter utgången af den i 11 § stadgade tid. Sker det ej, låte sysslomännen, till gäldande af hvad bolagsmannen bör betala, ofördröjligen försälja panten å offentlig auktion eller utsöka borgensförbindelsen hos löftesmannen.

### 13 §.

Å uttaxerad belopp, som ej inbetalas inom den i 11 § stadgade tid, skall bolagsman gälda ränta efter sex för hundra om året från utgången af nämnda tid till dess betalning sker.

### 14 §.

Har uttaxerad belopp ej influtit och säkerhet därför icke heller blifvit stäld eller har stäld säkerhet icke förslagit till gäldande af belopp, hvarför den lemnats, och uppkommer förty brist i hvad för borgenärernes förnöjande erfordras, skola gode männen eller sysslomännen, intill dess bristen blifvit betäckt eller det belopp, hvarför de solidariske bolagsmännen äro ansvarige, blifvit till fullo uttaxerad, hos de solidariske bolagsmän, hvilka icke afträdt sina tillgångar till konkurs,

verkställa uttaxering i förhållande till deras lotter i bolaget; skolande i fråga om sådan fortsatt uttaxering i öfrigt gälla hvad i 10—13 §§ finnes stadgadt.

### 15 §.

När bankbolag med rätt att utgifva egna banksedlar råkat i konkurstillstånd, skola bolagets samtliga tillgångar med undantag af den för sedlarne satta pant, så fort ske kan, värderas af en nämnd, bestående af det af chefen för Finansdepartementet förordnade allmänna ombud såsom ordförande samt två ledamöter, utsedde den ene af borgenärerne och den andre af de solidariske bolagsmännen. Tillgångarne skola dervid upptagas till det värde, de efter noggrann pröfning anses ega, med iakttagande deraf att sådana tillgångar, hvilka å fondbörs noteras, ej må uppskattas högre än till senast noterade försäljningspris.

Hvad de fleste i nämnden säga gälle såsom nämndens beslut.

### 16 §.

Borgenärerne välja ledamot i nämnden i den ordning, som i 60 § konkurslagen är föreskrifven för val af gode män eller sysslomän.

För val af den ledamot i nämnden, som skall af de solidariske bolagsmännen utses, kalle Rättens ombudsman dem till sammanträde inför sig, och skall valet ske enligt de bestämmelser i fråga om rösträtt, som i de för bolaget fastställda bolagsregler för val af styrelse äro gifna. Om tid och ort för sådant sammanträde utfärde Rättens ombudsman kungörelse, som i allmänna tidningarne införas tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet.

Underlåta borgenärerne eller de solidariske bolagsmännen att utse ledamot i nämnden, varde ledamot i stället förordnad af den Rätt, der bolagets konkurs är anhängig. Försummar utsedd ledamot att på ordförandens kallelse vid nämndens sammanträde tillstädeskomma, ege nämndens ordförande tillkalla annan person att i den försumliges frånvaro i värderingen deltaga.

### 17 §.

Visar sig vid den värdering, hvarom i 15 § sägs, eller sedermera under konkursens fortgång, att de bolagets tillgångar, hvilka på grund af nämnda § blifvit värderade, icke förslå till betäckande af all

bolagets kända, icke på banksedel grundade gäld, eller kan, der den för bolagets sedlar satta pant befunnits otillräcklig att tillsammans med bolagsmännens särskilda ansvarighet för sedlarne bereda erforderliga medel till infriande af de utelöpande sedlarne, hvad i sådant afseende brister icke betäckas genom sedelhafvarne tillkommande utdelning af bolagets öfriga tillgångar, skall den allmänna ansvarighet för bolagets förbindelser, hvilken åligger de solidariske bolagsmännen, mot dem göras gällande och det belopp, som erfordras till fyllande af bristen i bolagets tillgångar, uttaxeras å bemälde bolagsmän så långt de äro för bristen ansvarige, skolandet dervid förfaras på enahanda sätt som i 10—14 §§ finnes stadgadt; dock att, der pant eller borgen ställes för uttaxerad belopp, borgenärerne ega att utöfver den i 12 § bestämda tid bevilja ytterligare anstånd af högst sex månader med inbetalande af beloppet.

### 18 §.

Afträdas solidarisk bolagsmans tillgångar till hans borgenärers förnöjande, må återvinningstalan, hvarom i 3 Kap. konkurslagen stadgas, i bolagsmannens konkurs anställas jemväl af gode männen eller sysslomännen i bolagets konkurs; och skall, der sådan talan af dem föres och bolagsmannens konkurs börjats inom sex månader efter det offentlig stämning å bolagets borgenärer utfärdades, tid, som i 36 § nämnda lag sägs, räknas från den dag bolagets konkurs börjades.

### 19 §.

Gode männen eller sysslomännen i bolagets konkurs vare pliktige att, der solidarisk bolagsman blifvit i konkurs försatt, i hans konkurs bevaka hvad bolagsmannen på grund af sin delaktighet i bolaget är skyldig tillskjuta, samt, intilldess bolagets konkurs blifvit avslutad, uppbära derå belöpande utdelning.

### 20 §.

Utan hinder deraf att den i 7 § stadgade anmälningstid ej flutit, må utdelning i bolagets konkurs ega rum. I den mån medel influtit för den för sedlarne satta pant eller efter uttaxering, som grundas på bolagsmännens särskilda ansvarighet för sedlarne, må utdelning af sagda medel till sedelhafvare ega rum; och skall utdelningen beräknas å hela det enligt bolagets räkenskaper utelöpande belopp af sedlar tillika med det ytterligare belopp deraf, hvilket, utan att finnas i bola-

gets räkenskaper upptaget, kan vara anmältd; egande borgenär, som iakttagit hvad enligt 7 § honom åligger, att för fordran, som nu är nämnd, uppbära derå belöpande utdelning.

## 21 §.

Ej må bolagets konkurs afslutas, förr än den i 7 § stadgade anmälningstid förflutit.

### Särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags konkurs.

## 22 §.

Har aktiebolag, som drifvit bankrörelse och egt rätt att utgifva tryckta eller graverade, löpande förbindelser, afträdt sin egendom till konkurs, vare bevakning enligt konkurslagen icke erforderlig för fordran, som grundas å sådan af bolaget utgifven förbindelse; och skall om utfärdande af allmän kungörelse angående skyldighet för innehafvare af sådan förbindelse att den uppvisa, om förbindelsens bokföring och påskrift och om afslutande af bolagets konkurs gälla hvad i 7 och 21 §§ finnes stadgadt i fråga om sedlar.

Utan hinder deraf att den i 7 § föreskrifna anmälningstid icke förflutit må utdelning i bolagets konkurs ega rum. I utdelningsförslag, som upprättas förr än nämnda tid tilländagått, skall, hvad angår af bolaget utgifna förbindelser af sagda beskaffenhet, utdelning beräknas å hela det enligt bolagets räkenskaper utelöpande belopp af sådana förbindelser tillika med det ytterligare belopp deraf, hvilket, utan att finnas i bolagets räkenskaper upptaget, kan vara anmältd; och ege borgenär, som iakttagit hvad enligt 7 § honom åligger, att för fordran, som nu är nämnd, uppbära derå belöpande utdelning.

---

Denna lag skall icke blifva gällande i mål, som göres anhängigt före utgången af år 1886.

Afträder sedelutgifvande bankbolag, hvars rätt att utgifva sedlar grundas på tillåtelse, meddelad före nämnda års slut, sin egendom till sina borgenärers förnöjande, gälle i afseende å den konkurs hvad i äldre lag finnes föreskrifvet.

---

## F ö r s l a g

till

**Lag angående tillägg till och ändring i Lagen för Rikets Ständers  
Bank den 1 Mars 1830.**

Härigenom förordnas, att nedannämnda §§ i lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830 skola erhålla följande lydelse:

### § 5.

*Mom. 1.* Banken ege att utgifva sedlar till det belopp, som motsvaras af följande kassatillgångar:

- a) metallisk kassa så beräknad som i 6 § sägs;
- b) på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfara försäkradt guldmynt eller omyntadt guld, och
- c) hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel.

*Mom. 2.* Utöfver det enligt mom. 1 medgifna belopp vare banken berättigad till en sedelutgifning af högst fyratiofem millioner kronor under villkor att de på grund häraf utgifna sedlar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

- a) vaxlar betalbara inom eller utom riket;
- b) statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utlandets börser noteras, samt
- c) lätt säljbara utländska statspapper.

### § 6.

Såsom bankens metalliska kassa skall beräknas allt inom landet befintligt, banken tillhörigt, svenskt och utländskt guldmynt, omyntadt guld samt i Sverige, Norge eller Danmark i öfverensstämmelse med konventionen den 27 Maj 1873 prägladt silfvermynt.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än femton millioner kronor. Derutöfver skall, då de på grund af 5 § mom. 2 utgifna sedlar öfverstiga trettiofem millioner kronor, banken hålla i metal-



lisk kassa minst trettio procent af det belopp, hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfverskjuta sistnämnda summa.

Den del af metalliska kassan, som utgöres af guld, må ej bibehållas vid mindre belopp än som svarar mot fyra femtedelar af den metalliska kassan i dess helhet.

### § 7.

Guld i plants, som för bankens räkning aflemnas till myntverket, skall af banken inlösas med guldets värde i svenskt mynt, eller två tusen fyra hundra åttio kronor för ett kilogram fint guld, med afdrag af en fjerdedels procent i myntningskostnad så ock, der smidbargöring och skedning ifrågakomma, af därför stadgade afgifter; dock må fullmäktige, när de så skäligt finna, befria säljaren från myntningskostnaden eller någon del deraf.

### § 8.

Uppgifter rörande bankens ställning skola offentliggöras på sätt och i den ordning, reglementet för banken närmare bestämmer.

### § 9.

Alla stadgar och reglementen angående bankens rörelse och förvaltning skola upprättas i noggrann öfverensstämmelse med de i denna lag fastställda grunder.

Denna lag må, såsom allmän civillag, ej annorlunda ändras, än på sätt i Regeringsformens 87 § 1 mom. stadgadt är; och ege i afseende på verkställigheten samma kraft och verkan som öfriga gällande lagar.

---

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet<sup>57</sup>uti Kongl. Maj:ts  
Högsta Domstol Måndagen den 1 Mars 1886.*

*Andra Rummet.*

Närvarande:

Justitieråden: OLIVECRONA,  
VON SEGEBADEN,  
ÖSTERGREN,  
WEDBERG,  
GLIMSTEDT,  
ÖRBOM,  
ÅBERGSSON.

Fortsattes och slutades behandlingen af det till Högsta Domstolen för afgifvande af yttrande öfverlemnade förslagen till

- 1:o lag med vissa bestämmelser angående bankbolag;
- 2:o lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken;
- 3:o lag angående bankbolags och sparbanks konkurs;
- 4:o lag rörande förändrad lydelse af 14 § i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848; samt
- 5:o lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830;

hvilka samtliga förslag äro bifogade detta protokoll.

I fråga om de allmänna grunderna för den föreslagna nya lagstiftningen rörande bankbolag, yttrade Justitierådet Örbom:

»Vid skärskådandet af de remitterade förslagen, så vidt de afse bankbolagen med eller utan sedelutgifningsrätt, hafva hos mig, likasom

hos andra Högsta Domstolens ledamöter, uppstått principiella betänkligheter så väl vid den formella anordningen af ämnena för den tilltänkta lagstiftningen i dess helhet, som ock beträffande åtskilliga bland hufvudgrunderna för de ifrågavarande förslagen. Då redogörelsen för dessa betänkligheter, hvilka bland annat föranledt uppställandet af ett från förslagens väsentligen afvikande system af hufvudgrunder, ej lämpligen kan lemnas vid de särskilda förslagen utan bör föregå dessas granskning i detalj, har jag ansett mig böra på förhand och i ett sammanhang redogöra för de i omförmälda hänseenden inom Högsta Domstolen yppade åsikter, i den mån de öfverensstämma med min egen mening.

Såsom bekant uppställer den svenska civillagstiftningen för närvarande två skilda former för de bolag, som hafva till uppgift att drifva affärsrörelse, den ena det *solidariska handelsbolaget* enligt Handelsbalkens 15 kap., hvars 2 och 3 §§ förpligta bolagsmännen att med egna tillgångar en för alla och alla för en ansvara för bolagets förbindelser, samt den andra *aktiebolaget* enligt Lagen af den 6 Oktober 1848, hvars 10 § förklarar aktieegarne i regeln icke vara förbundna till ansvar för bolagets skulder med mera än en hvar insatt eller åtagit sig att insätta i bolaget, derest de icke särskildt utfäst sig till vidare ansvarighet.

Vid sidan af dessa, genom allmän civillag ordnade bolagsformer hafva, beträffande bolag för bankrörelses bedrifvande, särskilda stadganden meddelats utan iakttagande af den i 87 § Regeringsformen stadgade ordning. Till stöd för detta förfaringssätt hafva åberopats dels i främsta rummet 6 § i den sjelf af civillags natur varande Lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830, hvori förordnas att för bedrifvandet af bankrörelse genom enskilda bolag skulle gälla hvad Kongl. Maj:t och Rikets Ständer kunde komma att stadga derom, utan att i samma § tillika något nämnes om nyss åberopade § i Regeringsformen, dels ock Aktiebolagslagens 14 §, hvilken såsom föremål för särskild lagstiftning angifver bolag, hvilka bedrifva bankrörelse med egna tryckta eller graverade förbindelser.

I fråga om enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar gäller sålunda för närvarande den å Konungens och Riksdagens sammanställande beslut grundade, men icke af civillags natur varande Kongl. kungörelsen den 12 Juni 1874. Emellertid lär icke något tvifvel råda derom, att dylika bankbolag, åtminstone hvad sjelfva grundvalen för deras tillvaro i privaträttsligt hänseende eller bolagsmännens ansvarighet för bolagets förbindelser angår, fortfarande måste — i öfverensstämmelse med innehållet i Kongl. kungörelsen den 14 Januari

1824, som utgör egentliga utgångspunkten för det nuvarande enskilda banksystemet — hemfalla under de i 15 kap. Handelsbalken för handelsbolag i allmänhet meddelade lagbud. I öfrigt hafva bolagens rättsförhållanden blifvit ordnade, på sätt nyss är nämnt, genom särskild lagstiftning, som, då den ej tillkommit i enlighet med 87 § Regeringsformen, måste betecknas såsom *administrativ*, dervid dock många viktiga föreskrifter meddelats, hvilka uppenbarligen inneburit verkliga ändringar i civillagen, såsom exempelvis tillåtelsen att i dylika bolag intaga kommanditdelegare — ett rättsinstitut fullkomligt främmande för den svenska privaträtten.

Osäkerheten i begränsning emellan den civila och den nyssnämnda administrativa lagstiftningens områden i dessa hänseenden har länge varit uppmärksammas likasom ock svårigheten att bland ifrågavarande ämnen urskilja dem, som rätteligen borde anses vara af civillags natur. Af sådan anledning har ock den sista bankkomitén, i öfverensstämmelse med de åsikter, som i allmänhet gjort sig gällande i de under de sista femtio åren af Riksdagen gång efter annan för dess del beslutade banklagförslagen, ansett alla erforderliga stadganden angående bankbolag, så väl med som utan sedelutgifningsrätt, böra sammanföras i en enda författning, hvilken antagits icke kunna blifva annat än af civillags natur.

Vid det nu ifrågasatta ordnandet af banklagstiftningen har deremot en motsatt åsigt gjort sig gällande. Hufvudgrunderna för denna lagstiftning hafva väsentligen och till största delen inrymmts i två inom Finansdepartementet utarbetade, antagligen ännu ej till innehållet definitivt fastställda förslag till förordningar: *den ena* angående banker med rätt att utgifva egna sedlar, samt *den andra* angående bankaktiebolag. Dessa förslag, hvilka icke blifvit öfverlemnade till granskning af Högsta Domstolen utan endast under hand kommit till dess kännedom, lära ej vara ämnade att behandlas såsom civillag, men förmodas skola af Kongl. Maj:t hänskjutas till Riksdagens bedömande.

De ämnen åter, som ansetts vara af civillags natur, innefattas i de till Högsta Domstolen enligt 87 § Regeringsformen remitterade förslagen, bland hvilka det, som betecknats med benämningen af »Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag», skulle innehålla hufvudgrunderna för dessa bolags privaträttsliga ställning.

Denna sönderdelning af ämnena medför, åtminstone vid granskningen af sistnämnda lagförslag, betydande svårigheter. Den deri förekommande bestämmelsen om upphörandet af den nuvarande solidariska ansvarigheten för bolagsmän i enskild sedelutgifvande bank — förslagets viktigaste moment — kan nemligen icke till sin rätta betydelse och

sina möjliga verkningar bedömas utan ständig hänsyn till hvad som kan komma att i öfriga hufvudsakliga hänseenden genom administrativ författning stadgas rörande dessa banker. Nämnda bestämmelse är uppenbarligen icke att betrakta såsom ett sjelfständigt, i och för sig berättigadt lagbud, utan såsom en osjelfständig följsats, beroende på vissa förutsättningar, vilkor och anordningar, hvilka hänförts till ett annat lagstiftningsområde. Om dessa premisser skulle finnas ohållbara eller eljest i väsentlig mån ändras, måste naturligtvis också följsatsen falla. Från grauskningen af premisserna är emellertid Högsta Domstolen utesluten. Ofullständigheten af de såsom civillag remitterade delarna ådagalägger dock i och för sig nogsamt, att bland de icke remitterade delarne ovilkorligen måste förefinnas sådana grundsatser, hvilka rätteligen äro att hänföra till civillagens område.

Särskildt torde böra uppmärksammas det oformliga förhållande, att åtskilliga till sin natur för alla på vissa lotter ställda bolag gemensamma, konstitutiva bestämmelser, hvilka återfinnas i 1848 års aktiebolagslag och i följd deraf gälla för bankbolag utan sedelutgifningsrätt, deremot i fråga om de sedelutgifvande bankbolagen blifvit inrymda i det administrativa, ej i det civila lagförslaget, hvilket har till följd bland annat, att en hel serie af ordagrant eller väsentligen lika lagbestämmelser, t. ex. den i 8 § af 1848 års lag förekommande om sättet för undertecknande af bolagets förbindelser, skulle hemfalla under två olika lagstiftningsområden.

Jemväl beträffande bankaktiebolagen utan sedelutgifningsrätt framträda liknande oegentligheter. I fråga om dessa bolag länder i främsta rummet 1848 års civillag till efterrättelse. Utöfver hvad denna lag innehåller skulle, enligt ingressen till den tillämnade förordningen angående bankaktiebolag, denna gälla. I strid med den allmänna lagstiftningsmetoden att ändring af en lag bör ske under samma former, som gälla för dess stiftande, skulle sålunda sistnämnda förordning, ehuru innefattande många väsentliga modifikationer af eller tillägg till en civillag, sjelf icke behandlas såsom civillag. Bland alla de nya lagbestämmelserna om dessa bolag skulle till civillag endast hänföras den relativt obetydliga föreskrift, som förekommer i 3 § 2 mom. af det remitterade förslaget till Lag med vissa bestämmelser angående bankbolagen.

De här i korthet antydda förhållandena bekräfta otvetydigt bankkomiténs åsigt att dylika sönderstyckningar af ämnen, som till sin natur äro oskiljaktiga, icke medföra någon som helst fördel, utan endast framkalla olägenheter för lagstiftaren och lagskiparen äfvensom för

allmänheten, i synnerhet när frågorna behandlas under olika lagstiftningsformer. Den enda tillfredsställande lösningen af den föreliggande uppgiften synes därför vara att *dels* i en författning af civillags natur sammanföra alla väsentligen konstitutiva hufvudgrunder för banklagstiftningen, åtminstone i allt, som vidkommer bankbolagens förhållande till tredje man och allmänheten, men tillika i denna lag inrymma bemyndigande för Konungen att derutöfver i bolagsordning eller genom allmän författning ordna de frågor af reglementarisk natur, i afseende å hvilka speciella föreskrifter anses erforderliga, *dels* ock i en särskild lag intaga nödiga bestämmelser om förfarandet i bankbolags konkurs.

Såsom redan är antydt hafva emellertid de yppade betänkligheterna afsett icke allenast den formella behandlingen af ämnena, utan äfven de remitterade förslagens hufvudgrunder.

Kärnpunkten af den tillämnade nya lagstiftningen för enskilda sedelutgifvande banker ligger i det föreslagna afskaffandet af den obegränsade personliga ansvarighet, en för alla och alla för en, som hittills ålegat dessa bankers hufvudlottegar. Den motivering för en dylik förändring bankkomitén framlagt företer emellertid åtskilliga svaga punkter och särskildt torde den skildring, som dervid gjorts af de faror för samhället och enskilda, hvartill en dylik ansvarighet möjligen kan föranleda, åtminstone hvad svenska förhållanden angår, lida af ganska mycken öfverdrift. När en obestriddig erfarenhet från mer än ett halft sekel — under hvilket det nuvarande banksystemet småningom och med full frihet fått utveckla sig till allt större betydelse — ger sitt vittnesbörd derom att detta system äfven under mycket kritiska tider bestått profvet utan att denna ansvarighet behöft göras lagligen gällande, förefaller det mindre sannolikt att under en ny lagstiftningsepok, hvars högt förkunnade uppgift är att allt mera inskränka och till sist upphäfva sedelutgifningsrätten, den solidariska ansvarigheten skulle, ens i samma grad som förut varit möjligt, medföra äfventyret af hittills oerhörda ekonomiska katastrofer. Det lär väl ock svårigen kunna förnekas att erfarenheten gifver vid handen att just vid tillfällen, då en sedelutgifvande banks ställning vacklat, det väsentliga medlet att förekomma katastrofen varit den solidariska ansvarigheten, som framtvingat energiska ansträngningar af lottegarne och redan genom sin tillvaro bibehållit åt banken en kredit inom och utom landet, som eljest ej skulle förefunnits.

Dessa och öfriga grunder, hvilka finnas närmare utvecklade i de af Örebro, Stockholms, Venersborgs m. fl. enskilda banker afgifna tryckta utlåtanden öfver bankkomiténs förslag, synas berättiga till antagandet att den solidariska ansvarigheten, derest sättet att göra den-

samma gällande mot bolagsmännen varder försigtigt och lämpligt ordnadt, är den enklaste, säkraste, bäst bepröfvade och med de sedelutgifvande bankernas allmänna privaträttsliga ställning mest öfverensstämmande grundvalen för dessa bankers verksamhet.

Då emellertid det icke kan förnekas att för närvarande den solidariska ansvarigheten temligen allmänt betraktas såsom allt för sträng samt åtminstone vid arf kunna förekomma fall, då en person emot sin vilja iklädes en allt för vidsträckt eller obestämd förbindelse utan möjlighet att frigöra sig derifrån, torde man icke böra motsätta sig den i förslaget framträdande grundsatsen om en begränsning af banklottägarnes ansvarighet i visst förhållande till bolagets grundfond, hvilken i viss mån utgör en regulator för omfattningen af bolagets affärsverksamhet och förbindelser.

I öfverensstämmelse med denna grundsats uppställas i förslaget till Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag den regel, att bankens s. k. solidariska bolagsmän utöfver den å en hvar belöpande andel i bolagets grundfond skola, om och när banken råkat i konkurs, ansvara för bolagets samtliga förbindelser med lika belopp som andelen i grundfonden och derutöfver med lika stort belopp särskildt för de af bolaget utgifna sedlar. Denna ansvarighet anses dock uppenbarligen icke i och för sig vara tillfyllest utan uppställas derjemte i de öfriga förslagen ett system af särskilda garantier, bland hvilka de viktigaste äro: *enligt det administrativa förslaget*:

att bolagsordningen och sedelutgifningsrättens omfång fastställas af Konungen;

att bolagsmännen skola utgöras af endast svenska medborgare till visst antal samt att grundfonden skall utgöra minst en million kronor;

att sedelutgifningsrätten skall vara grundad på värdepapper eller på guld;

att de värdepapper, på hvilka sedelemissionen sålunda grundas, skola afskiljas från bolagets öfriga tillgångar och anses vara satta under allmänt förvar såsom pant för sedlarna;

samt vidare, *enligt de öfriga, såsom civillag remitterade förslagen*:

att ur de sålunda pantsatta tillgångarna sedlarnes innehafvare skall åtnjuta förmånsrätt såsom i handfången pant enligt 17 kap. 3 § Handelsbalken;

att i händelse af konkurs sedelpanten skall genast realiseras och dervid möjligen uppstående brist i det belopp, som erfordras till sedlarnes inlösen, särskildt uttaxeras på grund af bolagsmännens speciella

ansvarighet för sedlarna, och detta äfven om bolagets öfriga disponibla tillgångar fullt betäcka denna brist, samt

att vid sidan af denna uttaxering och enligt annan grund uttaxeringar skola, om så erfordras, ske till följd af bolagsmännens allmänna ansvarighet för bolagets samtliga förbindelser.

Emot detta system kunna vid vissa delar framställas befogade anmärkningar. Genom anordnandet af särskild pant och ansvarighet för sedlarna skapas inom bolaget två olika grupper af så väl tillgångar som skulder samt vid konkurs nära nog två särskilda konkursmassor, som i åtskilliga hänseenden och i synnerhet vid uttaxeringarna kunna komma att på ett mycket kompliceradt och godtyckligt sätt konkurrera med hvarandra om betalningen. Den speciella ansvarigheten för sedelskulden med ty åtföljande strängare uttaxeringsgrund framkallar antagligen den olägenhet, att, när bankens ställning vacklar, hufvudlottegarne, för att undgå tillämpningen af samma ansvarighet, skola frestas att inkasta i sedelpanten bankens säkraste tillgångar till förfång för bankens öfriga borgenärer, hvilka särskildt kunna blifva lidande genom den föreskrifna brådstörtade realisationen af samma pant. Den ifrågavarande pantsättningen utgör dessutom en med grunderna för 17 kap. 3 § Handelsbalken föga öfverensstämmande juridisk fiktion. I sjelfva verket fordrar begreppet af handfången pant enligt nämnda lagrum och 10 kap. samma balk, jemförda med 54 och 90 §§ konkurslagen, ett verkligt öfverlemnande af panten i vård af fordringsegaren med rätt för denna att, efter eget bepröfvande, omedelbart i stadgad ordning realisera panten och dymedelst göra sig betäckt för sin fordran. Den anordning, enligt hvilken ifrågavarande tillgångar skulle betraktas såsom pant i handom för sedelskulden, afviker uppenbarligen i väsentliga delar från denna grundprincip för gällande lag i ämnet.

Hvad sjelfva ansvarighetsbeloppen beträffar synas de dessutom, när fråga är att dermed supplera den nuvarande obegränsade ansvarigheten, vara väl knappt tilltagna. I synnerhet kan detta befaras i den i förslagen uttryckligen förutsatta händelsen, att banken genom oärligt eller vårdslöst förfarande vid förvaltningen eger utelöpande ett obestämmt, större sedelbelopp, som icke finnes upptaget i bankens räkenskaper.

Det nya systemets grundtanke att det särskilda slag af fordran, som grundas å banksedel, skall i lag erhålla företrädesrätt till betalning framför andra fordringar, måste ock ur *privaträttslig* synpunkt framkalla betänkligheter. Lagstiftningen har hittills sökt häfda såsom allmän regel alla borgenärers lika rätt och försöken att skapa nya förmånsrätter hafva i allmänhet på senare tid strandat. Frågan huru-



vida, sådant oaktadt, ur andra, *statsekonomiska* eller *finansiella* synpunkter förmånsrätten för banksedeln i dess egenskap af myntrepresentativ låter försvara sig eller bör anses vara för den allmänna krediten oundgänglig torde emellertid ej här föreligga till vidare pröfning. Emot den samtliga förslagen tydligt genomgående åsigten om den absoluta nödvändigheten att bereda banksedeln en bättre betalningsrätt än andra fordringar lärer följaktligen ej någon insaga här få göras utan måste antagligen af sådan orsak grundsatsen om borgenärernas lika rätt i detta hänseende vika.

Vid förslaget till Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag kan i öfrigt särskildt anmärkas:

att bolagsmännen i de sedelutgifvande bankerna forfarande benämnas solidariska, fastän den verkliga solidariska ansvarigheten skulle försvinna;

att sedelbankbolagen i sjelfva verket gjorts till aktiebolag med något utsträckt ansvarighet för bolagets förbindelser, närmast liknande den talrika kategori af redan befintliga aktiebolag, der lottegarne genom särskilda garantiförbindelser betryggat fordringsegarnes rätt; men att sådant oaktadt — i strid med grundsatsen i 2 § af 1848 års aktiebolagslag — dessa bolags benämning icke behöfver innehålla antydning om ansvarighetens begränsning;

att förslaget uppställer en för civillagen ny kategori af lottegarer, nemligen kommanditlottegarer, utan att närmare bestämma dessas rättsliga ställning, hvilken, såsom af det administrativa förslaget inhemtas, skiljer sig från hufvudlottegares derigenom att de förra äro utestängda från all beslutanderätt i fråga om bolagets förvaltning;

att de väsentliga bestämmelserna om bolagsordningens fastställande af Konungen samt om grundfondens minimum och förhållandet emellan grundfond och kommanditfond i förslaget saknas;

att de för ansvarighetens verkan till fordringsegarnes trygghet oundgängliga restriktionerna i fråga om bolagsmäns rätt att afgå ur bolaget eller öfverlåta sina lotter icke blifvit inrymda i förslaget, fastän behovet af fullt betryggande föreskrifter derutinnan visserligen ej var der mindre då ansvarigheten begränsas och sålunda den förmögne lottegaren, som under den verkliga solidariska ansvarighetens tryck har omedelbart intresse af att *alla* delegarne äro lika solida, framdeles kan blifva mera likgiltig i detta afseende då hans egen ansvarighet i allt fall aldrig kan öfverstiga ett lagbestämdt maximum.

Vid förslaget till lag om bankbolags konkurs är särskildt att anmärka, hurusom sedelinnehafvarnes ställning i konkursen och i synnerhet deras rätt till talan å borgenärernas sammanträden icke blifvit med

erforderlig tydlighet bestämda. Äfven torde föreskriften i förslaget 7 § om uppvisandet af sedlarne för det i konkursen förordnade kronombudet personligen vara mindre praktisk, då hufvudsakliga vigten bör fästas vid angifvandet af stället för uppvisandet, hvilken väl måste blifva konkursförvaltningens säte. Den dermed sammanhängande rättigheten för sedelinnehafvaren att till ombudet aflemna sedeln emot qvitto, som skulle ega samma betalningsrätt som sedeln, kan ej heller obetingadt godkännas. Ett viktigt men i förslaget ej nog beaktadt önskningsmål i fråga om sedlarnes uppvisande till inlösen är nemligen otvifvelaktigt att för hvarje sedel liqviden varder verkställd med ens till hela beloppet och ej i flera omgångar med vissa procent för hvarje tillfälle. Lätt är att inse till hvilka betänkliga oredor och förvecklingar det skulle föranleda, om i allmänna rörelsen förekomma om hvar annat i stort antal dels sedlar, hvarå olika eller inga afbetalningar finnas afstämplade, dels ock lika beskaffade qvittenser å aflemnade sedlar. Olägenheterna deraf förökas än ytterligare då bland dessa fordringsbevis en del äro löpande och andra deremot icke löpande samt dertill kommer att qvittenserna antagligen mindre än sedlarne skulle erbjuda garanti mot förfalskning. Anordningarna i detta hänseende böra därför otvifvelaktigt vara sådana, att så vidt möjligt hvarje sedel endast en gång behöfver presenteras och detta först när full liqvid kan erhållas och att följaktligen hvarken afbetalningar eller sedlarnes aflemnande emot qvitto behöfva ifrågakomma.

Af hvad nu blifvit anfördt framgår att de ifrågavarande förslagen icke kunna tillstyrkas i oförändradt skick utan böra undergå väsentliga modifikationer.

Under förutsättning *dels* att den allmänna krediten ovilkorligen fordrar att för sedelutgifvande bank en särskild men begränsad ansvarighet för bolagsmännen påbjudes, och att, till följd af sedelns ställning såsom myntrepresentativ, innehafvaren deraf måste gynnas med bättre betalningsrätt än bankens öfriga fordringsegare, *dels ock* att derjemte sedelutgifningsrätten begränsas väsentligen i öfverensstämmelse med de i det administrativa förslaget framträdande åsikter äfvensom att särskilda tillgångar, i analogi med hvad i 13 § af 1874 års kungörelse föreskrifves om s. k. grundfondshypotek, varda afsatta i allmänt förvar, torde följande hufvudgrunder för det civilrättsliga ordnandet af ansvarigheten och sedlarnes betalningsrätt lämpligen kunna uppställas:

1:o. De sålunda i likhet med de nuvarande grundfondshypoteken i allmänt förvar satta valutorna skola icke utgöra speciel pant för sedlarne utan bör i stället en generel förmånsrätt, hvarom bestäm-

melse införes i 7 § af 17 kap. Handelsbalken, fastställas i all bolagets lösa egendom till förmån för sedelinnehafvarne.

2:o. Såsom vederlag för den minskning i säkerhet, som derigenom möjligen skulle kunna befaras för bolagets öfrige borgenärer, skola bolagets hufvudlottegarare utöfver den på en hvar i förhållande till hans antal lotter belöpande andel i grundfonden förpligtas att för bolagets samtliga förbindelser, utan åtskilnad på sedlar eller annat, ansvara med grundfondsandelens tredubbla belopp, hvilken ansvarighet dock ej må göras gällande med mindre bolaget kommit i konkurstillstånd.

3:o. I sedelutgifvande banks konkurs skola, utöfver stadgandena i allmänna konkurslagen, hufvudsakligen gälla följande bestämmelser:

a) Ett allmänt ombud förordnas att deltaga i utredningen och förvaltningen af massan.

b) Samtliga tillgångarne, äfven de, hvarå sedelutgifningsrätten grundas, skola så fort ske kan värderas af en sakkunnig nämnd, hvar efter med ledning af denna värdering och bankens räkenskaper beräknas den brist, som kan komma att för borgenärerne uppstå. Denna brist uttaxeras på bankens hufvudlottegarare inom gränsen för deras ansvarighet, och de uttaxerade beloppen indrivas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad 1880 års komité föreslagit.

c) I enlighet med hvad det föreliggande förslaget om konkursförfarandet innehåller bör under anslagstiden upprättas förteckning öfver de borgenärer, hvilka enligt bankens räkenskaper hafva fordran på grund af insättning å depositions-, upp- och afskrifnings- eller annan räkning, hvilken förteckning skall upptaga beloppet af hvarje borgenärs fordran och, der den löper med ränta, dagen, från hvilken räntan är ogulden, jemte räntefoten. Förteckningen, som under de sista trettio dagarne före inställelsedagen i afskrifter hålles tillgänglig hos rättens ombudsman samt vid bankens alla kontor, skall uppläsas å inställelsedagen, hvarefter fordran, som finnes i förteckningen upptagen, anses vara i konkursen bevakad såsom hade borgenären sjelf å inställelsedagen uppgifvit sin fordran.

d) För fordran på grund af bankens utelöpande sedlar erfordras icke bevakning, der ej sedelinnehafvare vill bereda sig rätt till talan vid borgenärssammanträden, för hvilket fall han bör sin fordran i vanlig ordning bevaka och styrka.

e) Så snart realiseringen af massans tillgångar så långt framskridit, att inlösen af sedelskulden till sedlarnes fulla belopp med ränta derå enligt 117 § 2 mom. konkurslagen anses lämpligen kunna taga sin början, skola gode männen eller sysslomännen utsätta och i allmänna tidningarne kungöra viss dag, då inlösning af bankens sedlar

begynner, samt härom ofördröjligen göra anmälan hos Konungen, som derefter lär genom allmän kungörelse, hvilken hvar tredje månad uppläses i rikets kyrkor, förelägga en hvar, som innehar af bolaget utgifven sedel, att, vid förlust af all betalningsrätt, inom två år från kungörelsens dag hos sysslomännen utkräfva betalning för sedeln.

Grunderna och syftet för dessa anordningar lära icke behöfva utförligt framhållas. Hvad den ifrågasatta nya generella förmånsrätten för sedlarne angår torde dock till äfventyrs böra påpekas att denne faktiskt icke kan antagas blifva mera menlig för de andra, oprioriterade fordringarne, än hvad förhållandet, om än på omvägar och i en mindre påtaglig form, skulle blifva enligt de remitterade förslagen. Resultatet för de oprioriterade fordringsegarne varder säkerligen detsamma i båda fallen, men utan tvifvel är det rigtigast att genom sjelfva lagbestämmelsen tydligt framhållas för fordringsegarne huru saken vid inträffad konkurs i verkligheten ställer sig. Anordningen i sin helhet medför dessutom jemte fördelarne för sedelinnehafvarne af en ofelbar och skyndsam liquid tillika det gemensamma gagn, att hela afvecklingen och uttaxeringen af lottegarnes ansvarighetsbelopp kan ske lugnare, säkrare och under högeligen förenklade former. Antagligt är således att samma anordning — derest en bank eljest skötes ordentligt och särskildt sedelutgifningsrätten ej missbrukas, hvarom allmänheten kan af de offentliggjorda bankrapporterna bilda sig ett omdöme — icke skall i någon mån undergräfvat det förtroende banken eljest förtjenar.

Derjemte erinras att civillagsförslaget bör undergå den ändring, att delegarne benämnas hufvudlottegarne till skilnad från kommanditlottegarne; att dessa senares rättsliga ställning i bolaget närmare definieras såsom förut är antydtt och att civillagen, derest den icke kommer att upptaga allt som rätteligen bör dit hänföras, åtminstone kompletteras så till vida, att deri intagas erforderliga föreskrifter om Konungens fastställelse å bolagsordningen för sedelutgifvande bank, om delegarnes antal och svenska nationalitet, om grundfondens minimum och förhållandet till kommanditlottegares tillskott, om grunderna för sedelutgifningsrätten, om sättet och villkoren för öfverlåtelse af hufvudlott samt om kungörandet dels af bolagsordningen, dels ock af förteckningen å hufvudlottegarne, samt inträffade förändringar bland desse. Till de skäl, som redan blifvit anförda till stöd för en dylik komplettering i nödortfigaste delar af civillagen, torde endast behöfva, hvad angår de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, läggas att införandet af nödiga bestämmelser derom i civillagen så mycket mindre må anses olämpligt som motsvarande bestämmelser om Riksbankens sedelutgifning, enligt det remitterade förslaget till ändring i 1830 års banklag, skulle

göras till civillag, ehuru de senare, i olikhet med de förra, icke ega något gemensamt med privaträttsliga förhållanden.

Slutligen torde ock så väl ur det allmännas synpunkt som för sedelbankernas oprioriterade borgenärs säkerhet finnas nödigt att — jemte hvad i allmänhet stadgas om påföljden för bolags delegare och styrelse, som öfverträda gällande bankförfattning eller bolagsordning — intaga i civillagen skärpt bestämmelse om ansvarighet för bankbolags styrelse, derest sedelutgifningsrätten öfverskrides. Skulle vid inträffande konkurs befinnas att öfverträdelse af nämnda rätt egt rum och att brist uppstår för de oprioriterade borgenärerna, bör det åligga de styrelseledamöter, som äro för öfverträdelsen ansvariga, att en för alla och alla för en hålla de oprioriterade fordringsegarne skadeslösa för bristen i den mån densamma faller inom eller motsvarar det belopp, som utgör skilnaden emellan den lagligen högst tillåtna sedelstocken och den derutöfver verkställda sedelemissionen. Grunden för dylik bestämmelse är naturligtvis att de oprioriterade fordringsegarne böra kunna trygga sig vid att ej större sedelskuld än som öfverensstämmer med lagens föreskrift skall med förmånsrätt utgå.»

Justitierådet *Åbergsson* anförde:

»De remitterade lagförslagen innefatta, utom bestämmelser rörande Riksbanken samt förfarandet vid bankbolags konkurs, hufvudsakligen ett förslag till ordnande af delegarnes i sedelutgifvande enskild bank ansvarighet för bolagets gäld.

För min del kan jag icke bedöma specialfrågan om bankdelegares ansvarighet utan att ställa henne i samband med frågan om bankväsendets ordnande i dess helhet, så vidt det afser bankernas förhållande till tredje man och de garantier, staten har ovilkorlig skyldighet att till allmänhetens betryggande fordra af dem, som utöfva en så vinstgifvande och, om den vanskötes, så för landet och den allmänna krediten vådlig rörelse, som bankaffären. Jag kan icke heller komma till ett klart omdöme om ändamålet med och beskaffenheten af delegarnes ansvarighet, utan att behandla detta ämne i hela dess vidd, således icke blott så vidt det afser delegarne i sedelutgifvande enskilda banker, utan äfven med hänsyn till öfriga, på aktier grundade bankinrättningar. Ehuru jag icke bör tillåta mig att till Kongl. Maj:t afgifva utlåtande i frågor, som icke äro till Högsta Domstolen remitterade, kan jag icke undgå att i mitt yttrande beröra ämnen, som icke finnas i de remitterade lagförslagen upptagna och hvilkas uteslutande derur jag, lika med Justitierådet *Örbom*, anser utgöra tillräcklig anledning till förslagens afstyrkande.

Af dessa skäl anhåller jag att få angifva den allmänna uppfattning af bankfrågan, från hvilken jag utgår vid bedömande af de till granskning föreliggande lagförslagen.

Under den tid af 55 år, som enskilda banker drifvit bankrörelse i Sverige, har deras verksamhet utöfvat ett välgörande inflytande på landets ekonomiska utveckling. På grund af de starka garantier, som redan vid de första enskilda bankernas inrättande påbjödos dels genom fastställande af delegarnes solidariska ansvarighet, dels genom föreskrifter om bankens egna fonder, hvilka föreskrifter afsågo, så väl att fonderna skulle uppgå till ett efter den tidens rörelse väl afpassadt, tillräckligt stort belopp i förhållande till bankens inlåning, som ock att fonderna skulle vara i goda valutor placerade, vunno de enskilda bankerna redan tidigt det allmänna förtroende, hvilket de sedermera under en ständigt växande rörelse lyckats bibehålla. Fonderna hafva icke för alla enskilda banker tillvuxit i samma proportion, hvari, till följd af näringslivets utveckling, bankernas lånerörelse utvidgats. Fondernas obenägenhet att tillväxa har sin naturliga förklaring i den omständighet, att delegarnes afkastning af deras i rörelsen innestående kapital minskas i samma mån, som fonderna ökas. Fondernas storlek i förhållande till rörelsen är för de särskilda bankerna mycket olika. Fondernas förhållande till inlåningens omfattning samt likhet i den garanti, de särskilda bankerna i detta afseende erbjuda, synas mig böra vara bland de viktigaste föremålen för lagstiftarens uppmärksamhet, och dessa frågor blifva af så mycket större vikt, om man borttager den säkerhet, som hittills legat i bankdelegarnes solidariska ansvarighet för fulla gälden. Emellertid är det ett faktum, att ingen enskild bank under de gångna 55 åren slutat sin verksamhet med förlust för dess fordringsegare. Det är därför lätt förklarligt, att, vid uppgörande af förslag till det enskilda bankväsendets ordnande, det af andra orsaker uppkomna spörjsmålet om sedelutgifningens reglering och slutliga koncentrerande hos Riksbanken äfvensom frågan, till en början, om ett rimligt sätt för solidariska ansvarighetens tillämpning och, numera, om solidaritetens totala afskaffande, fått träda i förgrunden, medan man i fråga om bankernas fonder stannat vid att bestämma grundfondens minimum till ett för alla enskilda banker utan hänsyn till rörelsens storlek fastställt belopp, att förbjuda grundfondens ökande utöfver dubbla beloppet af detta minimum och att meddela föreskrift om bildande af en reservfond, som icke behöfver öfverstiga 20 procent af grundfonden.

Om vi härefter kasta en blick på den af aktiebolag bedrifna bankrörelse, så möter oss *å ena sidan* bankinstitut af hög rang, hvilka,

utan att erbjuda någon mot solidariteten svarande garanti, förvärfvat stort anseende och med hänsyn till sina fonders styrka och sin rörelses omfattning kunna jämföras med de största och de medelstora enskilda bankerna, *å andra sidan* några mindre bolag, hvilka hvarken på grund af sina fonder eller vidden af sin rörelse förtjena namnet bank och, efter mitt förmenande, ej heller borde tillåtas att i sin firma begagna denna benämning. Bland aktiebankerna, af hvilka en gjort till sin förnämsta uppgift att vara en hypotekskassa för stadsfastigheters belåning, se vi ett af de öfriga, uteslutande för bankaffär afsedda instituten drifva en rörelse, mycket nära jämförlig med den största enskilda bankens och öfverträffande denna i afseende å sina fonders styrka i förhållande till rörelsen. Den dernäst i ordningen varande aktiebanken öfverträffas i afseende å vidden af sin rörelse endast af två bland de 27 enskilda bankerna, under det den eger i förhållande till sin rörelse lika starka egna fonder, som den största enskilda banken. Å andra sidan är det just bland dessa under den vanliga, friare aktiebolagsformen arbetande bankinrättningarna som man träffar dem, hvilka drifvit en för allmänheten förlustbringande rörelse. Göteborgs handelskompani lemnade sina fordringsegare en utdelning af 27,4 procent. En annan aktiebank har nyligen inställt sina betalningar och derigenom inom vida kretsar vållat stor förlägenhet, om den också icke kommer att tillskynda sina fordringsegare förlust, hvarom det ännu är för tidigt att döma. Två bankinrättningar utgöra i och för sig icke ett stort antal, men det är alldeles för stort då man tager i betraktande de återstående, i verksamhet varande bankaktiebolagens antal, hvilket uppgår till allenast sexton, och den jämförelsevis korta tid, under hvilken bankinrättningar af ifrågavarande beskaffenhet existerat. Om man vill taga hänsyn till den allmänna säkerheten, synas mig lagstiftningsåtgärder, som verkligen äro egnade att bereda trygghet, vara af behovet lika påkallade med hänsyn till aktiebankerna, som i afseende å de sedelutgifvande enskilda bankerna. Aktiebankerna skola säkerligen sjelfva i längden icke förlora derpå, att de göras starka och att från deras krets uteslutas lånekassor, hvilka icke borde ega att, till allmänhetens förvillande, på sin skylt sätta benämningen bank. En lagstiftning i den sålunda åsyftade riktningen har också vid föregående tillfällen varit i fråga, men icke kommit till stånd. Det är naturligt, att en sådan lagstiftning icke borde verka retroaktivt eller ordnas så, att den störande ingrepe i de nuvarande bankaktiebolagens verksamhet. Jag syftar här uteslutande på en lagstiftning till inskränkande af friheten till framtida bildande af bankaktiebolag på lösa grunder.

Af jemförelsen mellan de sedelutgifvande enskilda bankerna och bankaktiebolagen framgår, att det icke är sedelutgifningen som karakteriserar den i stor skala drifna bankrörelsen. Sedelutgifningen påkallar vissa särskilda garantier för en ögonblicklig och ovilkorlig inlösen af sedlarne medelst guldmynt. Sedeln, såsom myntrepresentativ och såsom enligt folkets föreställningssätt egande samma värde som mynt, bör också vid konkurs njuta företrädesrätt framför öfriga borgenärers fordringar hos banken. Men om de i dessa afseenden erforderliga garantier ställas för sedelinlösningen och sedelns betalningsrätt i konkurs, kan den sedelutgifvande banken i öfrigt icke anses utöfva en för bankens borgenärer eller för den allmänna krediten mera vådlig rörelse, än de icke sedelutgifvande bankaktiebolagen.

Om man således vill ordna lagstiftningen med stadig hänsyn dertill, att hvarje bank, sedelutgifvande eller icke, må, utan orimlig fara för dess delegare, bereda största möjliga säkerhet åt sina fordringsägare, borde detta ske i den riktningen,

*att för de sedelutgifvande bankerna föreskrefves särskilda garantier för sedlarnes ovilkorliga inlösning och för deras betalningsrätt i konkurs;*

*att derutöfver för alla framdeles uppkommande banker, så väl sedelutgifvande, som icke sedelutgifvande, stadgades en i öfrigt för båda kategorierna lika ansvarighet för delegarne, samt*

*att under den allmänna aktiebolagslagen hänfördes sådana mindre, vanligtvis för särskilda samhällsklasser (tjenstemän, arbetare m. m.) afsedda lånekassor, hvilka icke skulle ega att på sin skylt eller i sin firma begagna benämningen »bank».*

Bankkomitén har i sitt förslag tagit hänsyn till de två första af ofvanstående hufvudmoment, i det att komitén sammanfört alla bankbolagen i en lag samt för bankbolag med grundfond af minst en miljon kronor stadgat, utom särskild ansvarighet för sedlarne, en i öfrigt lika ansvarighet för delegarne i bankbolag utan sedelutgifningsrätt, som för delegarne i sedelutgifvande bank. Komitén har derjemte velat tillåta och i den allmänna banklagen inrymma bankbolag med så liten grundfond som etthundra tusen kronor och för sådana bolags delegare föreslagit ökad ansvarighet. Såsom jag nyss yttrat anser jag bolag af sistnämnda slag kunna lemnas utom räkningen, men också böra förklaras oberättigade att kallas banker. Den, som vill, lockad af den högre räntan, som egentligen borde utgöra en varning, lemna sina penningar till en mindre lånekassa, i stället för att gå till någon af de solida bankerna, har sjelf underkastat sig samma risk, som hvar och en annan, hvilken lemnar sitt förtroende åt en enskild man, i stället för en under statens kontroll och garantier stäld inrättning.



Den åter, som aflemnar sina penningar hos en bank, med offentlig kontroll och inrättad i enlighet med af staten utfärdade särskilda garantilagrar, har anspråk på att få trygga sig dertill, att kontrollen är verksam och garantierna af reel beskaffenhet samt att dessa garantier äro lika för alla de sedelutgifvande och icke sedelutgifvande bolag, som uppträda såsom banker och begagna denna benämning.

I de remitterade och dermed sammanhängande lagförslagen äro enskilda sedelutgifvande bankerna och bankaktiebolagen åtskilda samt all tanke på att genom föreskrifter i lagen göra de senare lika starka, som de sedelutgifvande bankerna, öfvergifven. Deremot är icke påtänkt någon skilnad mellan olika kategorier af aktiebolag, som drifva penningrörelse. För de största bankaktiebolag med en lika vidtomfattande rörelse, som de största bland enskilda bankerna, anses samma lagstiftning lämplig, som för små lånekassor med en grundfond af trehundra tusen kronor.

Då jag nu öfvergår till frågan om de garantier, som efter min åsigt böra i lag uppställas såsom villkor för bankrörelses drifvande, och dervid först de särskilda garantierna med hänsyn till sedelutgifningen, räknar jag till väsentliga bestämmelser dem, som afse dess begränsning och beskaffenheten af de valutor, som utgöra underlag för sedelutgifningen. Dessa bestämmelser böra därför, efter min åsigt, upptagas i sjelfva hufvudlagen, på sätt som skett i afseende å Riksbanken. Likaledes bör i samma lag intagas stadgande om vissa valutors sättande i allmänt förvar i öfverensstämmelse med föreskrifterna angående nuvarande, med den oegentliga benämningen grundfondshypotek, betecknade valutor, en anordning, hvilken möjligen kunde ersättas af en verksam kontroll öfver valutornas handhafvande. Beträffande bankdelegarnes ansvarighet för sedlarne kommer jag att yttra mig i sammanhang med frågan om delegarnes allmänna ansvarighet.

I fråga derefter om de allmänna garantierna för bankernas betalningsförmåga, vill jag för min del utan tvekan eftergifva den solidariska ansvarigheten, ehuru jag visserligen finner, att densamma icke borde blifva för delegarne ruinerande, i fall dessa redan från början tillskjutit tillräckligt förlagskapital, i fall banken väl administreras och i fall ansvarigheten genom uttaxering af tillskott göres på ett förnuftigt sätt gällande. Men om den solidariska ansvarigheten afskaffas, torde lagen i stället böra föreskrifva en ansvarighet, som kan ersätta den solidariska och, så långt mänskligt förutseende förmår, bereda full trygghet åt bankens borgenärer. Och då hvarje banks borgenärer äro, på sätt jag redan antyd, berättigade till sådan trygghet, kan jag icke från bestämmelserna i detta afseende utesluta aktiebankerna.

Delegarnes ansvarighet för bankens betalningsförmåga bör ligga i deras tillskott. Dessa tillskott böra *dels* såsom förlagskapital tillskjutas vid början af bankens verksamhet och dervid bilda bankens grundfond, *dels* sedermera infordras antingen under pågående verksamhet, till fondernas förstärkning, eller ock slutligen vid bankens konkurs eller utredning, i den mån sådant erfordras till skuldernas betalande.

Grundfonden må gerna delas i hufvudlottegarnes grundfond och kommanditlottegarnes grundfond, om så anses lämpligt, men en sådan delning torde, i fall ansvarigheten bestämmes på sätt jag vidare vill föreslå, icke vara ovilkorligen nödvändig. I afseende å grundfonden är frågan om dess storlek af synnerlig vikt. Ju större den är, dess större trygghet erbjuder banken sina fordringsegare. I bolagsordningen bör därför bestämmas ett minimum, hvilket det ankommer på grundläggarnes förutseende och regeringens pröfning att lämpligen afpassa efter den omfattning, affären kan antagas erhålla. Lagen torde böra innehålla, att minimum, jemväl för icke sedelutgifvande banker, ej får sättas under en million kronor. Vidare bör i bolagsordningen bestämmas grundfondens maximum, hvaremot jag icke kan gilla, att lagen skulle förbjuda utsättande i bolagsordningen af större maximum än dubbla minimibeloppet. Grundfondens höjande är en god sak och lärer till fördel för fordringsegarne. Det är icke någon fara, att den kommer att höjas oskäligt, då sådant skulle strida mot delegarnes intresse. Motivet till det föreslagna förbudet skulle enligt komiténs betänkande vara det, att en allt för stor frihet i detta hänseende ofta kunde missbrukas till att mot premier utsläppa nya aktieserier och derigenom förskaffa redan varande delegare i bolaget tillfälle att under vissa förhållanden bereda sig en större vinst, än som af bolagets verkliga ställning kan vara betingad. Detta motiv synes mig icke utgöra tillräckligt skäl att söka genom lagen förhindra en så nyttig sak som fondernas tillväxt. Det antydda missbruket torde, om så behöfves, lätteligen kunna förebyggas genom andra föreskrifter, såsom exempelvis genom ett stadgande, att, derest nya aktier utsläpptes till pris utöfver nominella beloppet, sistnämnda belopp skulle föras till grundfonden, men öfverskottet till nya aktieegarnes särskilda reservfond, hvilken, ehuru lika med öfriga fonder ansvarig för gäldens betalning, skulle vid bodelning tillfalla innehafvarne af de nya aktierna.

En hufvudsaklig grundsats, vid hvilken jag med hänsyn till fonderna fasthåller, är den, att det icke är nog att för fonderna stadga ett minimum. Om de skola erbjuda verklig garanti och en för alla banker lika garanti, så måste deras minimum ställas i lämpligt förhål-

lande till rörelsens omfattning, hvilket är detsamma, som i ett visst förhållande till skuldernas belopp. Men då grundfonden icke är så lätt böjlig efter förhållandena, bör tillika finnas en reservfond, som kan tjena till fyllnad i den summa, hvartill fonderna böra uppgå i förhållande till skulderna.

Jag anhåller att här få anföra några siffror, som visa, huru olika de särskilda bankernas ställning är, om hänsyn toges till styrkan af deras fonder.

Ur bankkomiténs statistiska tabeller har jag inhemtat, att bankerna hade egna kapital (grundfond, reservfond och andra hos bolaget innestående, för delegarne disponibla medel) till belopp, som motsvarade:

| År.        | För solidariska bankerna.      | För aktiebankerna.             |
|------------|--------------------------------|--------------------------------|
| 1871 ..... | 57 $\frac{0}{0}$ af inlåningen | 28 $\frac{0}{0}$ af inlåningen |
| 1876 ..... | 34 $\frac{0}{0}$ „             | 40,5 $\frac{0}{0}$ „           |
| 1881 ..... | 33,5 $\frac{0}{0}$ „           | 36 $\frac{0}{0}$ „             |

De med hänsyn till fondernas belopp svagaste bankerna hade vid samma tidpunkter egna kapital, motsvarande

| År.        | För en solidarisk bank.        | För en aktiebank.              |
|------------|--------------------------------|--------------------------------|
| 1871 ..... | 14 $\frac{0}{0}$ af inlåningen | 21 $\frac{0}{0}$ af inlåningen |
| 1876 ..... | 11,7 $\frac{0}{0}$ „           | 23 $\frac{0}{0}$ „             |
| 1881 ..... | 13 $\frac{0}{0}$ „             | 11 $\frac{0}{0}$ „             |

På grund af bankinspektörens rapport för den 31 December 1885 kommer man, i afseende å fondernas förhållande till hela skuldsomman, till följande siffror:

| Bankernas eget kapital i procent af skuldsomman. |               |                            |            |
|--------------------------------------------------|---------------|----------------------------|------------|
| De solidariska bankerna.                         |               | Aktiebankerna.             |            |
| 1 bank .....                                     | 9,57          | 1 bank .....               | 8,51       |
| 1 „ .....                                        | 17,35         | 1 „ .....                  | 10,54      |
| 1 „ .....                                        | 18,83         | 1 „ .....                  | 11,57      |
| 1 „ .....                                        | 19,97         | 3 banker .....             | omkring 14 |
| 7 banker (deribland .....                        | — —           | 1 bank .....               | 18,40      |
| den största) .....                               | 21,66 à 22,72 | 1 „ .....                  | 22,02      |
| 10 banker .....                                  | 24,63 à 28,44 | 1 (den största) .....      | 25,12      |
| 2 „ .....                                        | öfver 30      | 1 „ .....                  | 27,11      |
| 2 „ .....                                        | öfver 40      | 3 banker .....             | öfver 30   |
| 1 bank .....                                     | 45,34         | 1 bank .....               | 63,75      |
| 1 „ .....                                        | 54,10         | 2 banker .....             | öfver 90   |
| eller i medeltal för alla .....                  |               | eller i medeltal för ..... |            |
| bankerna .....                                   | 27            | alla bankerna .....        | 32,4       |

Att medeltalssiffran ställer sig så mycket högre, än siffrorna för de största och solidaste bankerna, beror derpå, att densamma tagit inverkan af flera banker, der fondernas proportionerliga storlek beror på bankernas jemförelsevis ringa kredit eller deras belägenhet å orter med ringa omsättning.

Huru olika garanti de särskilda bankinrättningarna uti ifrågasvarande afseende erbjuda, om man frånser den för vissa banker gällanda solidariska ansvarigheten, synes af följande kalkyl:

För att lemna full utdelning åt borgenärerne, med total förlust för bankdelegarne, erfordras, att bankens samtliga valutor kunna realiserats till ett sådant pris, att af deras förut bokförda värde, som jemnt motsvarat summan af fonder och skulder, återstår en nettobehållning af

|       |     |   |   |    |     |                 |
|-------|-----|---|---|----|-----|-----------------|
| 91,74 | 0/0 | „ | „ | 9  | 0/0 | af skuldsomman, |
| 83,33 | 0/0 | „ | „ | 20 | 0/0 | „               |
| 81,97 | 0/0 | „ | „ | 22 | 0/0 | „               |
| 80    | 0/0 | „ | „ | 25 | 0/0 | „               |

Denna kalkyl visar under hvilken procentsiffra af bokförda värdet, nettobehållningen af bankens valutor måste hafva nedgått, innan antingen delegarnes särskilda ansvarighet utöfver fonderna vidtager eller, om sådan ansvarighet icke finnes, förlust för borgenärerne uppstår.

Med ledning af dessa siffror har jag kommit till den öfvertygelse, att lagen borde upptaga följande, endast för framdeles nppkommande banker gällande, men äfven till ledning för de äldre bankerna tjnande bestämmelser:

1:o. *Grundfond och reservfond skola uppgå till ett belopp, som tillsammans med eljest hos banken innestående, delegarne gemensamt tillhöriga medel enligt årsboksslutet motsvarar minst tjugu procent af bankens samtliga skulder.*

2:o. *För uppnående af detta mål bör, utom det att grundfondens på aktieemission grundade belopp lämpligen afpassas och i mån af behof ökas, i lagen stadgas dels att utdelning till delegarne icke får ske förr än till reservfonden afsatts hvad som erfordras för att, tillsammans med grundfonden och till framtida disposition reserverade medel, uppnå nyss nämnda tjugu procent af skuldsumman enligt senaste bokslutet, dels att, derest detta ändamål icke kan på annat sätt vinnas, särskild uttaxering af tillskott till reservfonden skall ega rum.*

Genom denna anordning tvingas delegarne att hålla grundfonden vid tillbörligt belopp för att undgå sistnämnda uttaxering. Denna uttaxering, hvilken under en omtänksam styrelse aldrig torde ifrågakomma, skulle stadgas endast såsom en hotande påföljd, i fall styrelsen, af bristande omtanke eller begär att bereda delegarne stor utdelning, försummade att höja grundfonden i förhållande till rörelsens omfattning. Ett sådant begär skulle å andra sidan aldrig kunna göra sig gällande, då ett så verksamt lagstadgande om skyldighet att på ett eller annat sätt hålla fonderna uppe lade hinder i vägen för alla spekulationer i nämnda rigtning.

Det kan icke påstås att fonderna allena äro bestämmande för bankens soliditet och i och för sig mäktiga att afvärja förlust. Allt beror hufvudsakligen på styrelsen, på valutornas beskaffenhet. Men detta, det personliga elementet, kan icke genom lag regleras, och jag vågar påstå, att, under lika god styrelse, en bank med stora fonder eger bättre motståndskraft än den med små fonder, och att den sist nämnda hastigare än den förra dukar under för styrelsens fel.

Den sålunda antydda anordningen utgör en garanti för att fonderna icke understiga ett rimligt minimum, men lemnar, derigenom att bestämmelserna icke rättas enbart på grundfonden, utan afse sum-

man af delegarnes innestående kapital, bankerna sjelfva full frihet att välja sättet för fondernas ökande. Naturligtvis kan, ja, till och med bör det stadgade minimum under vissa förhållanden öfverskridas. Banker med stor omsättning, belägna å rörelsens centralpunkter, kunna stanna vid minimum längre, än sådana banker, hvilka till följd af sin belägenhet hafva mindre omsättning och der följaktligen risken icke varder fördelad på ett så stort antal affärer, som dem, hvari den större banken är engagerad.

Återstår nu frågan om den garanti, bankerna böra erbjuda genom lagstadgad skyldighet för hufvudlottegarne att, vid konkurs, till skuldernas betalande göra tillskott utöfver det af dem i bolaget redan insatta kapital.

Bankkomitén har i detta afseende föreslagit skyldighet för hvarje hufvudlottegarare i bankbolag, sedelutgifvande eller icke sedelutgifvande, som bildats med grundfond af minst en million kronor, att tillskjuta lika belopp, som hans andel i grundfonden, hvilket tillskott skulle uttaxeras så långt sådant för skuldernas liqviderande och till följd af brist hos en eller annan bland öfrige hufvudlottegarare erfordras, hvar till skulle komma skyldighet för hufvudlottegarne i sedelutgifvande bank att särskildt för sedlarnes liqviderande ytterligare tillskjuta ett belopp lika med grundfonden. Detta förslag är upptaget i det remitterade lagförslaget, såvidt angår sedelutgifvande enskilda banker, men förbigås helt och hållet i fråga om blifvande bankaktiebolag. Om anledningen till förkastande af komiténs i detta afseende teoretiskt rigtiga och praktiskt nyttiga förslag eger jag icke någon kännedom. Utom denna brist i det remitterade förslaget, har jag att deremot framställa den hufvudsakliga anmärkning, att den föreslagna ansvarigheten för sedelutgifvande banks hufvudlottegarare är byggd på en grund (grundfonden), hvarom det remitterade lagförslaget icke innehåller några bestämmelser, och hvilken dessutom, efter hvad jag ofvan visat, är allt för sväfvande.

Om en af de starkare sedelutgifvande bankerna eller en af de starkare aktiebankerna, hvilka ega en grundfond, den förra af 9,000,000 kronor och den senare af 7,500,156 kronor, skulle nödgas inställa sina betalningar vid en tidpunkt, då deras skulder uppgå till de belopp, som för nämnda banker finnas angifna i bankinspektörens rapport för den 31 December 1885, skulle, om bankkomiténs förslag vore gällande lag, sedelbankens konkursbo hafva att, i händelse af behof, från bankdelegarne påräkna en tillskottsreserv af 9,000,000 kronor för sedel-skulden kronor 8,419,012,25 och ytterligare 9,000,000 kronor för öfriga skulden kronor 42,094,962,72 eller 21,38 procent af sistnämnda skuld-

summa, samt aktiebankens konkursbo en sådan reserv af 7,500,156 kronor för täckande af bankens skuldsomma, kronor 45,389,810,<sup>82</sup>, eller *16,52 procent* deraf. Deremot erbjuder en sedelutgifvande bank, som i bankrapporten af den 31 December 1885 upptages såsom egande en grundfond af 3,000,000 kronor med en sedelskuld af 3,090,860 kronor och öfrig skuld till belopp af kronor 31,870,625,<sup>76</sup>, en tillskottsreserv af 3,000,000 kronor för sedlarna och ytterligare 3,000,000 kronor för den öfriga skulden eller endast 9,41 procent af sistnämnda skuldsomma. Likaledes skulle en aktiebank, som enligt samma rapport eger en grundfond af 627,700 kronor mot en skuldsomma af kronor 6,034,329,<sup>34</sup>, om enahanda tillskottsskyldighet för delegarne vore lagstadgad, vid konkurs lemna en tillskottsreserv af 627,700 kronor eller allenast 10,40 procent af skuldsumman.

Häraf framgår att, i anseende till den af lagen endast till minimum bestämda grundfondens icke alltid lika förhållande till skuldsumman, delegarnes föreslagna ansvarighet skulle, om den baserades på grundfonden, komma att vid olika tidpunkter och för olika banker innebära en olika garanti för borgenärerne.

För att undvika denna ojemnhet, anser jag, att *liksom fondernas belopp, på sätt jag förut yttrat, böra ställas i förhållande till rörelsens omfattning eller till viss procent af bankens samtliga skulder, de ytterligare tillskott, som vid konkurs må från delegarne infordras, jemväl böra ställas i förhållande, icke till grundfonden, utan till skuldernas belopp*, hvaraf äfven den fördelen vinnes, att det blifver med delegarnes intresse öfverensstämmande, att rörelsen icke genom erbjudande af hög inlåningsränta oskäligen uppdrifves.

Visserligen må det medgifvas, att det är beqvämare för bankdelegarne, om deras extra ansvarighet bestämmes i förhållande till grundfondens belopp, emedan de då i hvarje ögonblick till siffran känna maximibeloppet af sin ansvarighet; men det synes mig vara af större vikt, att borgenärerne i hvarje ögonblick veta, att, i händelse af stora förluster för banken, viss andel af deras fordringar är garanterad af tillskottsreserven. Dessutom kunna banklotttegarne med ledning af den månatliga bankrapporten lätt uträkna beloppet af sin ansvarighet.

Vid beräkning af det maximibelopp, hvartill delegarnes ansvarighet utöfver eget hos banken innestående kapital bör högst bestämmas, anser jag mig kunna utgå från den förutsättning, att med den kontroll öfver förvaltningen, som utöfvas af bankens revisorer och statens inspektör, och hvilken kontroll borde än ytterligare skärpas, samt med hänsyn ej mindre till stadgandet om tillskott eller utredning, så snart reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, än äfven till de

påtänkta bestämmelserna i konkurslagen, i syfte att förhindra en bråd-  
störtad realisation, det icke bör, jemväl under ogynnsamma förhållanden,  
kunna inträffa, att icke de valutor, som ansetts i värde motsvara sum-  
man af bankdelegarnes och fordringsegarnes i banken insatta medel,  
kunna realiseras till en nettobehållning, motsvarande två tredjedelar af  
deras sålunda antagna värde. Under förutsättning att bankdelegarnes  
eget hos banken innestående kapital (grundfond, reservfond och till  
framtida disposition reserverade medel), i enlighet med det af mig förut  
föreslagna stadgande, utgör 20 procent af skuldsumman, och att de  
mot skuldernas och fondernas sammanslagna belopp svarande valutorna  
lemna en nettobehållning af  $66\frac{2}{3}$  procent af deras förut antagna värde,  
skulle borgenärerne erhålla en utdelning af 80 procent. Under dessa  
förutsättningar erfordras således, för att kunna bereda full likvid åt  
borgenärerne, ett tillskott af bankdelegarne, motsvarande 20 procent af  
skuldsumman. Ett tillskott till nämnda procent af skuldernas belopp  
anser jag uppfylla syftet att tillfredsställa borgenärerne, utan att  
bringa bankdelegarne till undergång.

Hvad beträffar den särskilda ytterligare ansvarighet, som bör  
med hänsyn till sedlarne åligga hufvudlottegarne vid enskild sedel-  
utgifvande banks konkurs, så är det uppenbart, att om, såsom under  
den förberedande granskningen af förevarande lagförslag af Högsta  
Domstolens fleste ledamöter ansetts lämpligt, sedlarne erhålla vanlig  
generel förmånsrätt, hvilket, utom många andra fördelar, skulle leda  
till betydlig lättnad vid utredningen och till förminskning af sedel-  
innehafvares besvär för erhållande af likvid i konkursen, tillgångar  
böra finnas att, utan tillskott af banklottegarne, bereda betalning för  
sedlarne. Men äfven om, emot allt rimligt antagande, delegarnes till-  
skott skulle behöfva anlitas för sedellikviden, bör detta till 20 procent  
af hela skuldsumman föreslagna tillskott, ensamt för sig, bereda full  
tillgång till inlösen af de utelöpande sedlarne, hvilka icke torde öfver-  
stiga 20 procent af skuldsumman. Enskilda bankernas utelöpande sedlar  
uppgingo den 31 December 1885 till 15,4 procent af bankernas samt-  
liga skulder.

Sedelförmånsrättens inverkan på de öfriga fordringsegarnes ut-  
delning i konkursen torde icke komma att blifva så betydande, som  
man möjligen kan föreställa sig. Jag har förut, under förutsättning  
att fonderna uppgå till 20 procent af skuldsumman, visat, att, om va-  
lutorna lemma en nettobehållning af 83,3 procent af deras antagna  
värde, fordringsegarne erhålla full betalning och att, om valutorna  
lemna allenast 66,7 procent af deras antagna värde, men delegarne  
göra ett tillskott, motsvarande 20 procent af skuldsumman, fordrings-



egarne likaledes erhålla full betalning. I dessa fall har således sedelförmånsrätten icke någon inverkan på de öfrige fordringsegarnes betalningsrätt. Först då valutornas värde mot all beräkning sjunkit under 66,7 procent af det ursprungliga inträder brist, oaktadt tillskott från delegarne egt rum, och denna brist blir för de öfrige borgenärerne något känbarare, om den skall allenast på dem fördelas för att bereda sedlarne full liqvid. Skilnaden blir dock icke betydlig och framgår af följande tabell, vid hvars uträkning, under i öfrigt lika förutsättningar som förut, utelöpande sedlarne antagits uppgå till 15 procent af skuldernas sammanlagda belopp.

| Nettobehållning af valutorna i procent af deras förut antagna värde. | Brist i full betalning åt borgenärerne i procent af samtliga fordringar. | Dividend åt oprioriterade fordringsegare, om bristen fördelas |                                                                |
|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
|                                                                      |                                                                          | på dem alla.                                                  | icke på sedelfordringarna, utan allenast på öfriga fordringar. |
| 65                                                                   | 2                                                                        | 98                                                            | 97,6                                                           |
| 64                                                                   | 3,2                                                                      | 96,8                                                          | 96,2                                                           |
| 63                                                                   | 4,4                                                                      | 95,6                                                          | 94,8                                                           |
| 62                                                                   | 5,6                                                                      | 94,4                                                          | 93,4                                                           |
| 61                                                                   | 6,8                                                                      | 93,2                                                          | 92                                                             |
| 60                                                                   | 8                                                                        | 92                                                            | 90,6                                                           |
| 50                                                                   | 20                                                                       | 80                                                            | 76,5                                                           |
| 40                                                                   | 32                                                                       | 68                                                            | 62,4                                                           |

Minskningen i dividend åt öfriga fordringsegare, i fall sedeln utgår med förmånsrätt, synes icke vara så afsevärd, att den bör föranleda till särskild tillskottsskyldighet för delegare i sedelutgifvande bank.

*Resultatet af dessa undersökningar är således, att den ansvarighet för bankskulder, som vid konkurs bör åligga hufvudlotttegaren utöfver hvad han redan i bolaget insatt, lämpligen borde bestämmas till tjuugu procent af samtliga skulderna.*

Efter hvad jag sålunda anfört, är det beträffande frågan om sättet för fondernas beräkning och upprätthållande i viss proportion till skulderna, samt i afseende å grunderna för och vidden af bankdelegarnes ansvarighet utöfver fonderna, som jag är af annan mening än Justitierådet Örbom, hvarjemte jag velat påpeka önskvärdheten af en skärpt lagstiftning för dem, som vilja hädanefter bilda aktiebolag för bank-

rörelses bedrifvande utan sedelutgifning; men i öfrigt instämmer jag hufvudsakligen i det af Justitierådet Örbom afgifna yttrande, i hvad det icke strider mot de af mig nu uttalade åsikter.

Slutligen anhåller jag att få fästa uppmärksamheten på det för lagstiftningen angående enskilda banker egendomliga förhållande, att, på grund af 6 § i 1830 års lag angående Rikets Ständers bank, hvilken paragraf dock i det nu remitterade förslaget till lag angående tillägg till och ändring i 1830 års lag är utesluten, denna lagstiftning anses tillhöra Konung och Riksdag gemensamt, och att Konungen antages hafva genom 1830 års lag, ehuru denna icke är, såsom exempelvis stadgandet om ordningen för kommunallagars stiftande, af grundlags natur, förbundit sig att till gemensamt afgörande åt Riksdagen öfverlemna jemväl den administrativa delen af lagstiftningen, dervid dock med ärendet icke skulle behöfva förfaras i den ordning, som i sista stycket af 89 § Regeringsformen finnes antydd.»

Justitierådet *Östergren* instämde med Justitierådet *Örbom*.

Justitierådet *Olivercrona*, hvilken instämde i alla hufvudsakliga delar af hvad Justitierådet *Örbom* anfört, yttrade vidare:

»Det stora, i många fall välgörande inflytande, som de sedelutgifvande enskilda bankbolagen utöfvat på näringslivets utveckling i vårt land, bör villigt erkännas. De hittills för dem bestående grundreglor hafva visserligen hos allmänheten underhållit ett godt förtroende till dessa banker. Men detta oaktadt kan man dock icke undgå att lifligt erfara behovet af en förbättrad lagstiftning, som, under tider af djupt gående finansiella kriser, skulle kunna på ett tillfredsställande sätt betrygga mängden af dem, som hos dessa banker ega fordringar, emot stora förluster, utan att plötsligt bringa enskilda bankdelegare till fullständig ruin, om deras ansvarighet skulle emot dem omedelbart göras gällande. Behovet af en sådan lagstiftning är så mycket känbarare, som vi, ty värr, ännu sakna en tidsenlig lag om bolag, från hvars allmänna bestämmelser man kunde hemta ledning för omdömet i tvifvelaktiga fall. 1734 års lagstiftare har visserligen i 15 kap. Handelsbalken lemnat några få enkla regler om så väl handelsbolags organisation som om delegarnes ansvarighet i rättsförhållanden till andra personer, men dessa regler äro allt för ofullständiga för att, vid fråga om användning på bolag af den stora omfattande verksamhet, som kännetecknar sedelutgifvande bankbolag, motsvara ändamålet. Då fråga först uppstod om upprättandet här i landet af enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, ansåg man sig icke böra afvika från den i nämnda

kapitel af Handelsbalken uppställda allmänna grundsats, att de, som i bolag idka en rörelse, hvilken för sin tillvaro i mer eller mindre grad tager allmänhetens *förtroende* i anspråk, skola svara en för alla och alla för en. Denna grundsats uttalades derföre uttryckligen i kungörelsen den 14 Januari 1824 och bekräftades ytterligare i lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830.

Om ock samma grundsats måhända var till en början nödvändig för att åt de första enskilda bankernas sedlar och öfriga förbindelser förvärfva allmänhetens förtroende; om bankdelegarnes solidariska ansvarighet hittills, under lugna tidsförhållanden, lemnat tillräcklig garanti för att under mer än sextio år befästa detta förtroende, så kan man dock icke, enligt min tanke, förbise de utomordentliga faror för en förödande ekonomisk omhvälfning, som kunna uppstå, i händelse detta förtroende våldsamt skakades och vållade åtskilliga bankers fall och en mängd öfver hela landet spridda bankdelegares fullständiga undergång. Då man icke bör låta invagga sig i den föreställningen att lugna tider alltid fortfarande skola möta oss, är det utan tvifvel för lagstiftaren en pligt att tillse att mått och steg varda vidtagna, hvarigenom nämnde faror må, så vidt möjligt, förebyggas och allmänhetens fordringsanspråk emot de sedelutgifvande enskilda bankerna betryggas, äfven om den stränga solidariska ansvarigheten för bankdelegarne skulle, under ny oktroj för samma banker, försvinna. Svårigheten ligger hufvudsakligen deri att utfinna säkra garantier, dels åt allmänheten, som emottager nämnde bankers kreditsedlar såsom myntrepresentanter eller anförtror bankerna sina besparade medel, dels åt lottegarne sjelfve att de icke, i händelse af trångmål för banken, må äfventyra att kunna lagsökas för enorma belopp, omöjliga för dem att betala. Den år 1881 förordnade komitén för afgifvande af förslag till *Lag angående bankbolag* har sökt lösa problemet på det sätt, att delegarne i bankbolag skulle vara »minst trettio *solidariske* bolagsmän», men deras ansvarighet likväl *begränsad*. Men att en för bolagsmän existerande *solidarisk* förbindelse, eller hvad 1734 års lag benämner en förbindelse, der samtliga förpligtade personer ansvara »alle för en och en för alla» för »allt hvad bolaget häftar för» (15: 2, 3 Handelsbalken), der fordringsegaren eger att för fulla gälden söka hvilkendera han helst vill, tillika skulle vara *begränsad* innebär en juridisk omöjlighet. I det till utlåtande af Högsta Domstolen i öfverensstämmelse med 87 § Regeringsformen nu remitterade »*Förslag till Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag*» återfinner man emellertid samma grundfel, då der i första paragrafen säges:

»Bolag, som drifver bankrörelse med rätt att utgifva egna bank-sedlar, må bestå antingen ensamt af *solidariske* bolagsmän eller af så-

dane bolagsmän och kommanditlottegar. *Solidarisk bolagsman* skall utöfver den andel af bolagets grundfond, som å honom belöper, *ansvara för bolagets samtliga förbindelser med lika belopp som hans andel i grundfonden och derutöfver med lika belopp särskildt för de af bolaget utgifna sedlar.*» Samma paragraf innehåller derjemte det förklarande, att de s. k. »*solidariske bolagsmännens*» ansvarighet icke kan mot dem göras gällande i annan ordning än genom uttaxering enligt det särskilda konkurslagsförslaget, i den mån brist hos bolaget uppstår. I sjelfva begreppet »*solidariske bolagsmän*» ingår likväl, att de skola, såsom 1734 års lag säger, »svara alle för en och en för alla till den handel, som för bolaget slutes» (15: 2 Handelsbalken), det är att ansvara för bolagets skuldbelopp, såsom ett helt betraktadt (in solidum), hvilket fordringsegaren har att omedelbart utkräfv af hvilken bolagsman, han anser vara bäst vederhäftig att betala. Men då det, i fråga om vidden af ett sedelutgifvande bankbolags skuldbelopp, i verkligheten snart skulle visa sig vara en omöjlighet att, i händelse af bankens insolvens, af en enda bolagsman utkräfv hela detta belopp, gifver detta förhållande stöd för den mening, att det är vida ändamålsenligare att i lag fastställa en för bolagsmän i dylikt bolag *begränsad* ansvarighet, som af dem kan utsökas utan deras fullständiga ruinerande, än att bibehålla ett *solidariskt* ansvarsförhållande, som man inser vara alltför allmänt olycksbringande för att i all sin stränghet kunna användas. Goda skäl tala derföre att föreslå en begränsning af ansvarigheten med hänsyn icke blott till ansvarighetsbeloppet utan äfven till sättet för ansvarighetens utkräfvande. Men absolut förkastligt är emellertid att begagna termen »*solidariske bolagsmän*» på sådana bolagsmän, hvilkas ansvarighet för bolagets samtliga förbindelser uttryckligen *begränsas* på sätt det skett i det remitterade förslaget; ty denna term kan likväl, ehuru den innehåller en contradictio in adjecto, lätteligen föranleda någon att tro, det ett solidariskt rättsförhållande existerar, som i verkligheten icke finnes till. Det enda rätta lärer vara att i lagen uttala att bolagsmännen endast åligger ett visst begränsadt ansvar utöfver hvad de inbetalt för den vid bolagets organisation bestämde grundfonden. Derigenom blir deras ansvarsförhållande fullt klart och bestämdt så att icke någon bör derom kunna misstaga sig. Allmänheten skall då lära sig att inse, det hufvudlottegar i ett sedelutgifvande bankbolag äro närmast att jemföra med *aktieegare*, som särskildt förbundit sig till *tillskott* utöfver det inbetalda aktiekapitalet.

I bankkomiténs förutnämnda förslag till »*Lag angående bankbolag*» finner man sammanförda i ett sammanhang alla så väl *konstitutiva* stadganden angående både sedelutgifvande och icke-sedelutgifvande bankbolags organisation och verksamhet, bolagsmännens ansvarighet

för bolagets förbindelser och densammas tillämpande, som ock föreskrifter af mera *administrativ* beskaffenhet, afsedda för kontroll öfver bolagens sätt att bedriva sin rörelse. Detta sammanförande i en enda banklag af alla bestämmelser rörande bankbolags organisation och verksamhet har onekligen, vare sig att man betraktar saken ur teoretisk eller ser den ur praktisk synpunkt, stora fördelar och underlättar reda och följdriktighet i ämnenas anordnande. I det till Högsta Domstolen nu remitterade »*förslag till Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag*» har man gått tillväga i en motsatt riktning. Man har visserligen dit hänvisat en del af hvad som skulle anses innefatta stadganden af civillags natur, och hvilka skulle i den ordning § 87 Regeringsformen föreskrifver af Konungen och Riksdagen behandlas, under det man deremot i förslag till tvenne särskilda författningar, som man låtit under hand komma till Högsta Domstolens kännedom, sökt inrymma en mängd ganska viktiga bestämmelser, hvilka man antagit böra betraktas såsom varande af ekonomisk art och hvarmed Konungen följaktligen skulle ega att i enlighet med 89 § Regeringsformen förfara. Detta lagstiftningens sönderdelande synes mig likväl ingalunda vara att förordna. Jag instämmer därför till alla delar i de af Justitieråden *Östergren, Örbom* och *Abergsson* gjorda anmärkningar angående den i dessa lagförslag framträdande osäkerheten i begränsningen mellan den civila och den såsom hufvudsakligen administrativ betecknade lagstiftningens områden. Ser man hän till »*Förslag till lag med vissa bestämmelser angående bankbolag*», så framträder sjelfmant den frågan, om det icke finnes några flera *konstitutiva*, af civillags natur varande stadganden, rörande så väl sedelutgifvande som icke-sedelutgifvande bankbolag, än de få, hvilka inrymmas i nämnda förslags trenne paragrafer; och om man genomläser de till Högsta Domstolens kännedom komna, men icke remitterade förslagen till förordningar om enskilda banker och bankaktiebolag, hvilka skola anses hafva karakter af administrativa författningar, återfinnas der, på sätt nämnde ledamöter af Högsta Domstolen erinrat, grundsatser, som tydligt höra till den *civila* lagstiftningen, emedan de antingen utgöra nödvändiga konsekvenser af den uttalade principen om banklotttegarnes ansvarsskyldighet eller ock dermed stå i nära sammanhang. Det kan dessutom ingalunda vara nog att i en lag angående bankbolag, hvilken skall såsom *civillag* uppfattas, allena uttala bankdelegarnes ansvarighet för bankbolags förbindelser, bestämma forum samt en förkortad preskription för sedlar och tryckta eller graverade löpande förbindelser, derest bankbolag upplöses utan konkurs. Dit böra otvifvelaktigt äfven hänföras, hvad sedelutgifvande banker vidkommer, de konstitutiva bestämmelserna om minsta antalet

lottegarare och deras svenska nationalitet, grundfondens minsta storlek, dess fördelning i lika på viss person ställda lotter, kommanditlottegarares rättsliga ställning i bolaget, förhållandet mellan kommanditfond och grundfond, samt villkoren för utträddande ur bolaget och befrielse från ansvaret för dess förbindelser. Till denna kategori af bestämmelser torde måhända ock böra hänföras fixerandet af ett *maximum* i förhållande till grundfondens och reservfondens sammanräknade storlek, utöfver hvilket det icke skulle vara bankbolag tillåtet att af allmänheten till förräntande emottaga penningar. Ty en allt för långt utsträckt *inlåningsrätt* kan, under tider med riklig penningetillgång, innebära en stark frestelse att inlägga de af allmänheten hos bankbolag insatta medel i affärer, som kunna blifva förlustbringande i större skala än bolaget sedan förmår bära.

I ofta nämnda förslag till »Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag» finner man i slutet af 3:dje §:n ett stadgande af föga vidsträckt tillämplighet, som berör bankaktiebolagen. I det till den administrativa afdelningen af banklagstiftningen förlagda förslaget till förordning angående bankaktiebolag möter man deremot en mängd ganska viktiga bestämmelser om bankaktiebolagens organisation och verksamhet. Jag kan icke inse hvarföre sammanfattningen af dessa för bankaktiebolagen grundläggande och deras verksamhet begränsande bestämmelser, hvilka skola gälla för dem jemte 1848 års förordning om aktiebolag, icke skola kunna och böra tillerkännas helgd af civillags natur i likhet med innehållet af just samma förordning. Ja, en anmärkningsvärd inkonsequens framträder, då man i 1848 års aktiebolagsförordning, hvilken erkännes vara af civillags egenskap, anträffar stadganden, som, vidkommande *bankaktiebolag*, skola, enligt förslag till förordning angående sistnämnde art af bolag, uppfattas såsom varande af *administrativ* beskaffenhet. Bankaktiebolagen intaga år efter år, såsom man ser, en mer och mer betydande ställning inom affärsverlden. De åt dem af allmänheten öfverlemnade kapital hafva vuxit högst betydligt. Och vid sådant förhållande synes allmänheten hafva befogade anspråk att också lagstiftaren tillser att de lagstadganden, som hufvudsakligen bestämma dessa bolags organisation och verksamhet, vinna den fasthet och stadga, som åtfölja lagbud tillhörande civillagstiftningens område. Det kan ingalunda för allmänheten vara utan sin väsentliga betydelse, om t. ex. ett *maximum* finnes stadgad för beloppet af alla i ett bankaktiebolag på upp- och afskrifning, folioräkning, depositions- eller sparkasseräkning innestående medel, i förhållande till aktiekapitalets och reservfondens storlek, om aktierna äro ställda till viss man eller till innehafvaren, huru stor del af aktiebeloppet skall vara inbetaldt innan bo-

laget tillåtes öppna sin rörelse o. s. v. Och bestämmelser i dessa och dylika ämnen böra ingalunda uppfattas såsom jemförliga med de till den administrativa lagstiftningens lättörsliga element i öfrigt hörande föreskrifter.

Jag kan derföre icke annat än, i likhet med Justitierådet *Åbergsson*, anmärka såsom en väsentlig brist i det till Högsta Domstolen remitterade förslaget till »*Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag*» att deri saknas just de för bankaktiebolagens organisation och verksamhet väsentliga grundregler, som, enligt min uppfattning, med fullt lika goda skäl som bestämmelserna rörande de sedelutgifvande enskilda bankerna böra hänföras under civillagen.

Då afskiljandet från civillagens område och upptagande i en administrativ författning af ämnen, som, enligt sakens natur, böra tillhöra berörda område, strider emot hvad just samma sakens natur kräver, och leder till svåra inkonsekvenser, då införandet i vår lagstiftning af en »solidarisk» ansvarighet, som vore *begränsad*, innebär en motsägelse, som icke kan lösas, och då hela banklagstiftningens sönderdelande i *en lag af civillags natur och tvenne administrativa författningar vid sidan af 1848 års aktiebolagslag* synes vara hinderlig för reda i denna gren af lagstiftningen och framkalla praktiska svårigheter, finner jag mig böra, af anförda skäl, afstyrka, att det till Högsta Domstolen remitterade förslag till »*Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag*» lägges till grund för proposition till Riksdagen.

Oaktadt detta afstyrkande af förslaget i sin helhet, vill jag dock icke undandraga mig att, i afseende på förslagets särskilda delar, med Högsta Domstolens ledamöter ingå i granskning.»

---

I öfrigt afgåfvos beträffande de särskilde lagförslagen följande yttranden:

1:o.

*Förslaget till Lag med vissa bestämmelser angående bankbolag.*

1 §.

Justitierådet *Glimstedt* anförde: »Då frågan om begränsning af bankdelegares personliga ansvarighet här föreligger lösryckt från de öfriga bestämmelser, hvaraf säkerheten för bankernas förbindelser är

beroende, anser jag annat yttrande i denna fråga icke kunna meddelas, än att, under förutsättning att lagstiftningen i öfrigt angående sedelutgifvande banker varder byggd på grunder, som må vara betryggande, någon anmärkning mot den föreslagna begränsningen synes icke vara att framställa; dock torde denna ansvarighet icke utan oegentlighet kunna betecknas såsom solidarisk.»

Justitieråden *von Segebaden* och *Wedberg* instämde i hvad Högsta Domstolens fleste ledamöter redan anmärkt, *dels* derom att uttrycket *solidariske bolagsmän* borde utbytas mot annan benämning, och att lagen borde kompletteras åtminstone genom intagande deri af föreskrifter om Konungens fastställelse af bolagsordningen, om grundfondens belopp, om sättet och villkoren för öfverlåtelse af hufvudlott samt om kungörandet af förteckningen öfver hufvudlottgarne och inträffande förändringar bland dessa, *dels* ock angående behovet af ett stadgande om ledamöternes i styrelsen ansvarighet för det fall att vid bankens konkurs funnes, att banken hade sedlar utelöpande utöfver det belopp banken lagligen egt utgifva.

## 2 §.

Beträffande sista stycket af denna paragraf ansågo Justitieråden *Olivecrona*, *von Segebaden*, *Östergren*, *Wedberg*, *Örbom* och *Abergsson*, att detta från äldre banklagar bibehållna stadgande, hvilket så länge 1830 års konkurslag tillämpades var af behof påkalladt, nu mera, med den lydelse 1 § i 1862 års konkurslag har, vore öfverflödigt och derföre borde uteslutas.

Justitierådet *Glimstedt* yttrade: »Enligt gällande konkurslag och förordningen om årsstämming, jemförda med 10 kap. 6 § Rättegångsbalken, lyda mål angående bolags konkurs eller årsstämming å dess borgenärer, oberoende af bolagsmännens hemvist, under den Rätt, der bolaget bör inför domstol svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet. Bestämmelsen i 1:sta stycket af denna paragraf omfattar således jemväl det fall, som afses i senare stycket, hvilket derföre synes böra utgå.»

## 3 §.

Justitieråden *Olivecrona*, *von Segebaden*, *Östergren*, *Wedberg*, *Örbom*, och *Abergsson* förenade sig om följande yttrande: »Bestämmelsen i andra stycket utgår från den förutsättning att, såsom i förslaget till förordning angående bankaktiebolagen finnes stadgadt, dessa bolag skulle kunna få rätt att utgifva visst slag af tryckta eller graverade löpande förbindelser, under hvilken benämning några andra för närvarande



kända eller i bruk varande värdepapper icke kunna hänföras än räntebärande obligationer. Då likväl för framtiden torde böra, på sätt som skett i förslaget till förordning angående enskilda sedelutgifvande banker, meddelas bestämdt förbud jemväl för bankaktiebolag att utfärda så beskaffade värdepapper, torde ifrågavarande stycke böra utgå, desto hellre som endast ett enda aktiebolag i riket finnes som drifver bankrörelse med rätt att utgifva räntebärande obligationer och det icke synes lämpligt att detta bolag göres till föremål för särskild lagstiftning.

Då, i följd af hvad sålunda blifvit hemställt, lagen skulle komma att handla om allenast banker, som egde rätt att utgifva egna bank-sedlar, borde lagens rubrik derefter inrättas.»

Justitierådet *Glimstedt* anförde: »Stadgandet i senare stycket af denna paragraf torde, såsom lätteligen ledande till oförskyld förlust för borgenärer och, i fråga om förbindelse stäld på längre förfallotid, innefattande en utväg för gäldenären att vinna rubbning i det angående förfallotiden träffade aftal, icke kunna ur rättslig synpunkt godkännas med mindre derjemte varder föreskrifvet att stadgandet ej må gälla i afseende å andra förbindelser än sådana, der gäldenären förbehållit sig att få i enlighet med detta stadgande förfara.»

---

Hvad angick öfvergångsstadgandet, yttrade Justitieråden *Olivecrona*, *Östergren* och *Örbom* att då lagen, enligt uttryckligt stadgande, skulle träda i kraft den 1 Januari 1887 utan att härifrån gjordes annat undantag än att för nu varande enskilda banker skulle gälla förordningen den 6 Oktober 1848, hvilken icke innehåller något om bankbolagsmännens ansvarighet, så blefve följdén häraf den, att bolagsmännen i de enskilda bankerna vid 1886 års slut finge sin solidariska ansvarighet utbytt mot den begränsade i nya lagen beskrifna ansvarigheten, och detta icke allenast för de nya förbindelser, som under de två sista åren af oktrojtiden, 1887 och 1888, komme att ingås, utan äfven för äldre förbindelser, som vid 1887 års ingång ännu vore utelöpande. Detta öfvergångsstadgande, som vore stridande mot den hittills tillämpade lagstiftningsgrundsatsen att åt en ny civillag icke bör gifvas retroaktiv verkan, kunde af Justitieråden desto mindre tillstyrkas, som stadgandet lätteligen kunde komma att hos allmänheten alstra misstroende mot de enskilda bankerna.

Justitieråden *von Segebaden*, *Wedberg* och *Glimstedt* anförde: »Det föreslås att lagen skall träda i kraft den 1 Januari 1887, utan annan

modifikation än att i afseende å enskild bank, hvars rätt att utgifva egna banksedlar grundas på tillåtelse, meddelad före nämnda dag, förordningen angående vissa lagbestämmelser med afseende å enskilda banker den 6 Oktober 1848 fortfarande skall vara gällande.

Lagen kan emellertid icke inverka retroaktivt å äldre förbindelser, för hvilka således den fordna solidariska ansvarigheten fortfarande kommer att ega rum.

Deremot skulle å förbindelser, utgifna efter 1886 års slut, tillämpas stadgandet i 1 mom. 1 § af denna lag angående delegarnes ansvarighet, hvilken ansvarighet åter enligt 2 mom. i samma paragraf ej finge göras mot delegarne gällande i annan ordning än som sägs i förslaget till lag angående bankbolags och sparbanks konkurs och således icke finge göras gällande emot delegare i bank, hvars rätt att utgifva sedlar grundades på tillåtelse meddelad före 1886 års slut. Följaktligen komme i afseende å förbindelser, hvilka efter nämnde tidpunkt utgäfves af sedelutgifvande bank, som vore i åtnjutande af derförinnan meddelad oktroj, det egendomliga förhållande under återstående oktrojtiden att inträffa, att samma förbindelser i ena stycket af en lagparagraf tillerkändes en säkerhet, som enligt andra stycket i samma paragraf icke kunde göras gällande.

Sådan oegentlighet synes kunna undvikas, derest här ifrågavarande lag förklaras icke vara tillämplig å bank, hvars sedelutgifningsrätt grundas å äldre oktroj.»

Justitierådet *Abergsson* ansåg att på nuvarande enskilda banker borde, så länge de utöfvade sin verksamhet på grund af nu gällande oktrojer, tillämpas hvad hittills är stadgadt och att, efter det sådan bank erhållit ny oktroj, dess förutvarande delegare borde fortfarande såsom hittills solidariskt ansvara för de under gamla oktrojen utfärdade förbindelser, och hemställde alltså Justitierådet, att detta stycke borde i öfverensstämmelse härmed omarbetas.

---

2:o.

*Förslaget till Lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken.*

Med hänvisning till hvad vid granskning af hufvudgrunderna för den ifrågasatta nya banklagsstiftningen redan blifvit anfördt angående

den föreslagna panträttens utbytande mot en innehafvarne af enskild banks sedlar tillkommande generel förmånsrätt i all bankens lösa egendom, hemstälde Justitieråden *Olivecrona*, *Östergren*, *Örbom* och *Abergsson* att nu ifrågavarande förslag måtte förfalla och ersättas med ett stadgande om en sådan förmånsrätt som nyss är nämnd, hvilket stadgande, ehuru det enligt Justitierådens åsigt rätteligen bort bilda en särskild paragraf emellan nuvarande 7 och 8 §§ i 17 kap. Handelsbalken, dock till undvikande af rubbning af kapitlets anordning i öfrigt kunde intagas såsom ett tillägg till 7 § af nämnda kapitel och affattas i det syfte, att, i ordning näst efter de i nu gällande 7 §:n omförmälde fordringar, borgenär skulle för fordran, som grundades å banksedel, utgifven af enskild bank, ega förmånsrätt till betalning ur bankens lösa egendom; och hemställes att i den lag, som härom kunde komma att utfärdas, borde förklaras, att detta stadgande icke skulle gälla om sedel, som af enskild bank utgifvits på grund af tillåtelse, meddelad innan den tilltänkta nya ansvarighetslagen trädt i kraft.

Justitieråden *von Segeboden*, *Wedberg* och *Glimstedt* lemnade ifrågavarande förslag utan anmärkning.

### 3:o.

*Förslaget till Lag angående bankbolags och sparbanks konkurs.*

### 2 §.

Då allmänna ombudets i första punkten af denna paragraf stadgadelika befogenhet med Rättens ombudsman näppeligen vore egnad att medföra något verkligt gagn, men skulle kunna gifva anledning till hvarjehanda svårigheter och förvecklingar, hemstälde Justitieråden *Olivecrona* och *Östergren* att hvad nämnda punkt innehölle måtte utgå, hvarvid Justitierådet *Olivecrona* åberopade hvad han rörande denna fråga redan yttrat enligt Högsta Domstolens protokoll den 9 Februari 1881.

Justitieråden *Wedberg*, *Örbom* och *Abergsson* lemnade ifrågavarande punkt utan annan anmärkning, än att här borde stadgas skyldighet för allmänna ombudet att, då han ville kalla borgenärerne till sammanträde, derom underrätta Rättens ombudsman.

Hvad angick senare punkten af förevarande paragraf, så enär

det syntes betänkligt att i lagen införa ett absolut förbud mot delning af förvaltningen, ansågo Justitieråden *Olivecrona*, *von Segeboden*, *Östergren*, *Örbom* och *Abergsson*, att samma punkt borde erhålla den förändrade affattning, att allmänna ombudet skulle utan hinder af beslut, som kunde vara fattadt om delning af förvaltningen af boet, ega att deltaga i förvaltningen i alla dess delar.

Justitierådet *Wedberg* ansåg att förbudet mot delning af förvaltningen borde inskränkas derhän, att förvaltningen ej finge delas så att det allmänna ombudet uteslöts från någon del deraf.

## 6 §.

Då, i öfverensstämmelse med hvad som föreslagits af 1880 års komité, 52 § konkurslagen blifvit så nyligen som den 1 Maj 1885 ändrad i syfte att bereda borgenärer i konkurs rätt att med vanlig röstpluralitet besluta uppskof med försäljning af konkursboets egendom för den tid af högst ett år, som nämnda komité ansett nödig och tillräcklig, och det icke kunde anses vara genom den korta erfarenhet, som deretter stått att vinna, ådagalagdt att en ytterligare utsträckning af berörda rätt verkligen vore af behovet påkallad, samt i allt fall, derest en sådan utsträckning ansåges erforderlig i fråga om bankbolag och sparbanker, densamma jemväl borde omfatta andra större bolag och affärsfirmor, helst dessas tillgångar mången gång kunde mindre lätt realiserats, än en enskild banks eller sparbanks, hemstälde Justitieråden *Olivecrona*, *Östergren*, *Örbom* och *Abergsson* att ifrågavarande paragraf i förslaget måtte utgå,

Justitierådet *Abergsson* tillade, att, för den händelse det ansåges nödvändigt att medgifva borgenärerne rätt att med vanlig röstpluralitet besluta längre uppskof med realiseringen, än som i allmänna konkurslagen enligt dess lydelse i lagen af den 1 Maj 1885 medgifves, det stadgande, som härom komme att affattas, icke borde, på sätt i förslaget skett, gifvas en sådan redaktion, att det innefattade absolut förbud mot uppskof med försäljning af konkursboets egendom, äfven om gäldenären och alla vid sammankomst närvarande borgenärer äro derom ense.

Justitierådet *Glimstedt* auförde: »Stadgandet i denna paragraf torde hafva till syfte att bestämma viss tid, hvarutöfver uppskof med försäljningen ej må ega rum, äfven om alla vid sammankomst närvarande borgenärer och gäldenären äro derom ense; men då härvid hänvisas till 52 § konkurslagen, som icke innehåller någon begränsning af sådant uppskof utom i det fall att någon af de vid sammankomsten närvarande borgenärer eller gäldenären det bestrider, så synes åsyftade

begränsningen icke vinnas genom detta stadgande sådant det nu är redigeradt.»

### 7 §.

I afseende å de ämnen, hvarom denna paragraf handlade, hänvisade Justitieråden *Olivecrona*, *Östergren*, *Örbom* och *Abergsson* till hvad Justitieråden redan anfört vid granskning af de allmänna grunderna för den föreslagna nya banklagstiftningen.

Justitierådet *Wedberg* hemställde att här måtte, såsom skett i det af Högsta Domstolen år 1881 granskade förslaget till lagstiftning i ämnet, utsägas att den, som anmält fordran på sätt här vore sagdt, egde rösträtt vid borgenärernes sammanträden.

Justitieråden *Wedberg*, *Örbom* och *Abergsson* ansågo att stadgas borde, att för fordran på grund af banksedel borgenärsed ej egde rum.

Med erinran att det redan vore i förslagets 1 § föreskrifvet att, då bankbolag råkat i konkurstillstånd, sådant skulle af Rätten eller domaren ofördröjligen anmälas för chefen för Finansdepartementet, hemställde Justitieråden *Olivecrona*, *von Segebaden*, *Wedberg* och *Glimstedt* att till förebyggande af den uppfattning, att särskild anmälan om konkursen från Rättens, domarens eller konkursförvaltningens sida erfordrades enligt nu ifrågavarande 7 §, de deri förekommande orden »uppå anmälan härom» måtte uteslutas.

### 8 och 9 §§.

Åberopande hvad vid granskning af hufvudgrunderna för den ifrågasatta nya banklagstiftningen redan blifvit hemställt derom, att den föreslagna anordningen af särskild pant och ansvarighet för enskild banks sedlar måtte bortfalla och ersättas af en sedelinnehafvarne tillkommande generel förmånsrätt i bankens lösa egendom tillika med en hufvudlottegarne åliggande, subsidiär och begränsad ansvarighet för all bankens gäld, vare sig den grundades å sedel eller annan förbindelse, ansågo Justitieråden *Olivecrona*, *Östergren*, *Örbom* och *Abergsson* sig böra i afseende å nu ifrågavarande paragrafer äfvensom de öfriga delar af förslaget, hvilka handlade om sedelpanten och den särskilda ansvarigheten för sedlarne, erinra att, till följd af hvad sålunda blifvit hemställt, borde, i händelse af bankens konkurs, vid realisationen af bankens tillgångar och utkräfvandet af den subsidiära ansvarigheten förfaras på ett och samma sätt, oberoende af beskaffenheten af den

gäld, som vore i fråga att betalas, och väsentligen i öfverensstämmelse med hvad i sådant afseende föreslagits i det af Högsta Domstolen år 1881 granskade förslaget.

## 11 §.

Enär bestämmandet af förfallodagen för uttaxerad belopp till viss tid efter det kungörelsen om uttaxering blifvit första gången i allmänna tidningarne införd skulle medföra den olägenhet, att betalningsskyldig, som vid läsande af kungörelsen möjligen vore i ovisshet derom, huruvida icke densamma förut varit i tidningarne intagen, icke kunde omedelbart ur kungörelsen erhålla upplysning om förfallodagen, anmärkte Justitieråden *Olivecrona, von Segebaden, Östergren, Wedberg, Örbom och Abergsson* att hvad förevarande paragraf i detta afseende innehöll borde ändras derhän, att förfallodagen skulle utsättas i kungörelsen och denna införas i allmänna tidningarne tre gånger, första gången minst 30 dagar före nämnda dag; i följd hvaraf någon jemkning af lydelsen af de följande paragraferna också blefve erforderlig.

Justitieråden *Olivecrona, Östergren* och *Wedberg* hemställde, att slutet af denna paragraf borde omredigeras så, att det blefve tydligt att det ankomme på konkursförvaltningen att pröfva hvilken af de här stadgade påföljderna borde tillämpas.

Justitierådet *Glimstedt* anförde: »Under förutsättning att banklagstiftningen i de delar, som nu ej hänskjutits till Högsta Domstolens granskning, kommer att inrymma sådana bestämmelser, att fråga om den enes eller andres egenskap af s. k. solidarisk delegare i banken ej rimligen kan blifva något tvifvel underkastad, finner jag ej anledning till anmärkning emot här föreslagna ordning för vinnande af utmätning och bolagsmans försättande i konkurs; men om denna förutsättning bortfaller, synes stadgandet böra sålunda modifieras, att detsamma ej må omfatta det fall, då jäf i omförmälda afseende göres.»

## 15 §.

Då den här meddelade föreskrift, att sådana tillgångar, hvilka å fondbörs noterades, ej finge uppskattas högre än till senast noterade försäljningspris, kunde gifva anledning till missförstånd i synnerhet med afseende å värdepapper, som mera sällan eller endast å utländska börser noterades, och föreskriften dessutom syntes öfverflödig, hemställde *Högsta Domstolen* att hvad förevarande paragraf derom innehöll måtte utgå.

## 19 §.

Då, i anseende till de i allmänna konkurslagen meddelade bestämmelser angående gode mäns och sysslomäns pligter och befogenhet, det icke vore af nöden att i den nu föreslagna speciallagen intaga stadgande derom, att gode männen och sysslomännen i bolagets konkurs hade skyldighet att å borgenärernes i samma konkurs vägnar, såvidt dessas rätt rörde, iakttaga hvad i förevarande paragraf funnes föreskrifvet, men den egentliga meningen af denna paragraf finge antagas vara den, att förvaltningen af bolagets konkursbo vore pliktig att i bolagsmans konkurs å öfrige bolagsmäns vägnar bevaka dessas rätt mot den insolvente bolagsmannen, hemställde Justitieråden *Östergren*, *Wedberg* och *Abergsson* att ifrågavarande paragraf måtte erhålla en något förändrad affattning, hvarigenom berörda mening tydligare framhölles.

## 20 §.

Justitierådet *Wedberg* hemställde om icke till förekommande deraf, att banksedlar kunde varda utelöpande, hvilka, till följd af erhållen utdelning, icke voro gällande till hela åsatta värdet, stadgande borde meddelas derom att, vid lyftande af utdelning för sedel, denne borde aflemnas emot bevis, som i 7 § sägs.

## 22 §.

Under åberopande af hvad som vid 3 § af förslaget till lag med vissa bestämmelser angående bankbolag redan blifvit i Högsta Domstolen anfördt till stöd för der gjorda framställningen, att senare stycket af samma paragraf måtte uteslutas, hemställde Justitieråden *Olivecrona*, *von Segebaden*, *Östergren*, *Wedberg*, *Örbom* och *Abergsson* att nu ifrågavarande paragraf jemväl måtte utgå.

Justitierådet *Glimstedt* yttrade: »Anledning lärer väl icke förefinnas att i afseende å förbindelser, hvarom här är fråga, för borgenärs underlåtenhet att inom föreskrifven tid anmäla sin fordran, stadga svårare påföljd än som erfordras för ändamålet att vinna en tidpunkt då konkursen kan afslutas; och torde derföre påföljden af förlust af all betalningsrätt böra inskränkas till förlust af betalningsrätt i konkursen.»

## 4:o.

*Förslaget till Lag rörande förändrad lydelse af 14 § i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848.*

Som för genomförande af den föreslagna nya banklagstiftningen ändring i ifrågavarande paragraf icke syntes erforderlig, ansåg *Högsta Domstolen* förevarande förslag böra förfalla.

---

## 5:o.

*Förslaget till Lag angående tillägg till och ändring i Lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.*

Ifrågavarande förslag lemnades utan annan anmärkning, än att *Högsta Domstolen* ansåg sig böra fästa uppmärksamheten på det förhållande, hurusom den i lagen förut befintliga § 6, på grund hvaraf lagstiftningen i fråga om enskilda bankinrättningar ansetts tillkomma Konung och Riksdag, blifvit utan uppgifven anledning från lagen utesluten;

hvarjemte Justitierådet *Abergsson* yttrade: »Ehuru benämningen kassatillgångar i dagligt tal begagnas såsom ett kort uttryck för att beteckna, utom den egentliga kassan, jemväl sådana tillgångar, hvilka, såsom lika lätt tillgängliga, kunna jemte kassan tjena till underlag för sedelutgifningen, anser jag detta uttryck likväl icke böra i lagen användas för att beteckna banks fordringar hos andra bankinrättningar eller handelshus.»

---

Ex protocollo  
Th. Wilh. Malm.



*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott  
Lördagen den 6 Mars 1886,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern THEMPTANDER,  
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve  
EHRENSVÄRD,

Statsråden: LOVÉN,  
VON STEYERN,  
Friherre VON OTTER,  
HAMMARSKJÖLD,  
RICHERT,  
RYDING,  
VON KRUSENSTJERNA,  
Friherre TAMM,

Justitieråden: ÖRBOM,  
ÅBERGSSON.

Departementschefen Statsrådet von Steyern anmälde Högsta Domstolens yttrande öfver de till Högsta Domstolen remitterade förslag till

- 1:o) lag med vissa bestämmelser angående bankbolag,
- 2:o) lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken,
- 3:o) lag rörande förändrad lydelse af 14 § i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848,
- 4:o) lag angående bankbolags och sparbanks konkurs, samt
- 5:o) lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll anförde Departementschefen vidare:

»I anledning af de allmänna anmärkningar, som inom Högsta

Domstolen framstälts mot den föreslagna banklagstiftningen, har Hans Excellens Herr Statsministern redan yttrat sig till protokollet öfver finansärenden för denna dag. De inom Högsta Domstolen uttalade speciella anmärkningar hafva gifvit anledning till följande förändringar och modifikationer i förslaget till *lag med vissa bestämmelser angående bankbolag*:

föreskriften om sedelutgifningsrättens beroende af Konungens tillåtelse och godkännande af bankens bolagsordning har i lagen intagits;

uttrycket »solidarisk bolagsman» har utbyts mot benämningen »hufvudlottegarer»;

den hufvudlottegarne åliggande subsidiära ansvarighet för bankens förbindelser har blifvit fullständigare och tydligare definierad;

senare momentet af ursprungliga förslagets 2 § har uteslutits såsom öfverflödigt;

enär i det inom Finansdepartementet uppgjorda förslag till förordning angående bankaktiebolag numera intagits förbud för sådant bolag att utfärda tryckta eller graverade löpande förbindelser, har hvad det nu ifrågavarande civila lagförslaget förut innehöll angående bankaktiebolag, som egde rätt att utgifva så beskaffade förbindelser, blifvit uteslutet och lagförslagets benämning i öfverensstämmelse dermed förändrats;

slutligen har öfvergångsstadgandet erhållit den förändrade redaktion, att deraf tydligen synes, att så väl den nya, begränsade ansvarigheten som förslagets öfriga bestämmelser skola gälla endast för sådan enskild sedelutgifvande bank, hvars verksamhet grundas på oktroj, meddelad enligt den föreslagna nya lagen.

Då förslaget till *lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken* lemnats utan anmärkning af de ledamöter i Högsta Domstolen, hvilka icke haft något att erinra mot hufvudgrunderna för den ifrågasatta nya banklagstiftningen, har ifrågavarande förslag bibehållits oförändradt.

Deremot har förslaget till *lag rörande förändrad lydelse af 14 § i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848*, enligt Högsta Domstolens hemställan, fått förfalla.

Vid *konkurslagförslagets* 2 § hafva två ledamöter i Högsta Domstolen hemställt att, då allmänna ombudets i 1:sta punkten af denna § stadgade lika befogenhet med Rättens ombudsman näppeligen vore egnad att medföra något verkligt gagn, men skulle kunna gifva anledning till hvarjehanda svårigheter och förvecklingar, hvad samma punkt innehölle måtte utgå. Då emellertid den utsträckta befogenhet,

som enligt detta stadgande skulle tillkomma allmänna ombudet, under vissa förhållanden kan vara nödvändig för att sätta honom i tillfälle att bereda borgenärerne och det allmänna det gagn, som med denna befattning afses, samt, derest allmänna ombudet skulle befinnas missbruka sin ställning eller åsidosätta den omtanke och varsamhet, som skäligen kunna fordras, sådant kan med säkerhet antagas komma att medföra hans entledigande från befattningen, har ifrågavarande stadgande blifvit bibehållet.

Senare punkten af denna § har erhållit den förändrade affattning, hvarom Högsta Domstolens fleste ledamöter gjort framställning.

Till följd af de anmärkningar, som i Högsta Domstolen förekommit mot det remitterade förslagets 6 §, har hvad denna § innehåller fått utgå.

Fyra ledamöter i Högsta Domstolen hafva, i afseende å den i det remitterade förslagets 7 och 20 §§ stadgade särskilda ordning för anmälande af fordran på grund af banksedel och verkställande af utdelning för sådan fordran, anmärkt att denna ordning borde så ändras, att hvarje sedel endast en gång behöfde i konkursen företes, och detta först när full liqvid kunde erhållas, samt att följaktligen hvarken delvisa afbetalningar eller sedlarnes aflemnande mot qvitto borde komma i fråga. Denna anmärkning torde dock få anses stå i oskiljaktigt sammanhang med den af samme ledamöter gjorda hemställan om den ifrågasatta nya banklagstiftningens byggande på väsentligen andra grunder än de, på hvilka nu ifrågavarande förslagen upprättats. Med den ställning sedelinnehafvarne enligt samma förslag skulle intaga såsom egande panträtt i viss i allmänt förvar nedsatt egendom, låter det sig svårigen förena, att det skulle vara dem förmenadt att, sedan panten blifvit realiserad, derur utan dröjsmål njuta utdelning för sedlarne, äfven om panten icke försloge till full liqvid af deras fordringar; och med afseende å det förhållande, som i verkligheten redan inträffat, att bank haft flera sedlar utelöpande, än dess böcker utvisat, torde tillförlitlig upplysning om det sedelbelopp, hvarpå utdelningen rätteligen bör beräknas, icke kunna åstadkommas genom något lämpligare medel, än genom stadgande af skyldighet för sedelinnehafvare att före utdelningen anmäla sin sedelfordran, vid äfventyr att denna, derest den icke faller inom bankens i dess böcker upptagna sedelskuld, icke vid utdelningen tages i beräkning. Till förekommande deraf att sedel, derå afbetalning egt rum, fortfarande må vara utelöpande i allmänna rörelsen och dervid möjligen af förbiseende tagas i liqvid till sin ursprungliga valör, har emellertid, med anledning af derom af en ledamot i Högsta Domstolen gjord framställning, i förslaget intagits den bestämmelse,

att sådan sedel, innan afbetalningen må lyftas, skall vara till allmänna ombudet aflemnad mot bevis, som i 6 § sägs.

I enlighet med hvad Högsta Domstolen vid förslagets 15 § hemställt, har den der meddelade föreskrift, att sådana tillgångar, hvilka å fondbörs noterades, ej finge uppskattas högre än till senast noterade försäljningspris, blifvit utesluten; och hafva af ofvan angifven anledning de i 22 § af det remitterade förslaget meddelade särskilda bestämmelser angående bankaktiebolags konkurs, i enlighet med hvad Högsta Domstolens fleste ledamöter hemställt, fått ur förslaget utgå.

I öfrigt har med anledning af anmärkningar, som inom Högsta Domstolen förekommit, förslaget dels erhållit åtskilliga till förtydligande af förslagets mening erforderliga tillägg, såsom att borgenärsed för sedelfordran icke eger rum och att innehafvare af sådan fordran eger rätt till talan i konkursen sedan han i stadgad ordning uppvisat sin sedel, dels ock undergått några mindre väsentliga modifikationer, för hvilka särskild redogörelse icke lär anses nödig.

I förslaget till *lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830* har hvad den nuvarande 6 § af samma lag innehåller angående den enskilda banklagstiftningens beroende af Konungens och Riksdagens gemensamma beslut intagits i en ny i slutet af förslaget tillagd §.

Jag hemställer i underdånighet att Eders Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med de sålunda reviderade förslagen, täcktes föreslå Riksdagen att jemlikt 87 § Regeringsformen antaga följande förslag till lagar

1:o) med vissa bestämmelser angående bankbolag med sedelutgifningsrätt,

2:o) angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken,

3:o) angående bankbolags och sparbanks konkurs, samt

4:o) angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.»

Justitieråden Örbom och Åbergsson åberopade sina vid förslagens granskning i Högsta Domstolen afgifna yttranden.

Statsrådets öfrige ledamöter instämde i hvad föredraganden hemställt;

och täcktes, med bifall härtill, Hans Maj:t Konungen nådigst förklara, att proposition, öfverensstämmande med bilagan litt. A vid detta protokoll, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo  
C. P. Hagbergh.